

VIII edició

Ciutats Defensores dels Drets Humans

Del 30 de setembre a l'11 d'octubre de 2018

Edició:
Ciutats Defensores dels Drets Humans.

Coordinació de l'edició:
Fons Català de Cooperació al Desenvolupament amb la participació de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

Redacció:
Maria Serrano García de La Chica (Almena Cooperativa Feminista).

Disseny i maquetació:
Sara Lupiáñez Fontanet.

Impressió:
Arts Gràfiques Molino.

Juny de 2018.
DL: B 20912-2018

ÍNDEX

■ El projecte i les entitats participants	4	Margarita Pineda	28
		Biografia	
		Hondures: quan la impunitat és la norma	
		El país més perillós per defensar el planeta	
		Entrevista	
■ Municipis i altres institucions participants	6		
■ Declaració Institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2018	7		
■ Els defensors i les defensores dels drets humans	8	Manal Tamimi	31
		Biografia	
		Un èxode de set dècades	
		Viure en territoris ocupats	
		Entrevista	
Ahmed Ali	10		
		Biografia	
		Nova dictadura, velles estructures	
		Una gran presó de periodistes	
		Entrevista	
Ramón Esono	13		
		Biografia	
		Cleptocràcia dibuixada	
		Entrevista	
Marisa Franco	17		
		Biografia	
		La progressiva normalització de l'odi	
		Entrevista	
Spitou Mendy	20		
		Biografia	
		Explotació agrícola	
		De qui són els drets vulnerats?	
		Entrevista	
Janahuy Paredes	24		
		Biografia	
		Una estratègia contraproductent	
		Desaparicions i terror generalitzat	
		Entrevista	
■ Defensores i defensors dels drets humans convidats que estan empresonats o en llibertat condicional als seus països d'origen a causa del seu activisme		Victoire Ingabire Umuhoza	38
		Abdulahadi Alkhawaja	
		Omid Kokabee	
		Ilham Tohti	
■ Què estan fent els defensors i defensores dels drets humans que han participat prèviament en el projecte?			44

El projecte i les entitats participants

Ciutats Defensores dels Drets Humans és un projecte impulsat conjuntament pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, l'Institut de Drets Humans de Catalunya i l'Institut Català Internacional per la Pau, que compta amb la participació de municipis catalans i altres institucions i entitats. L'objectiu de la iniciativa és donar a conèixer la feina dels defensors i defensores de drets humans, cosa que contribueix a conscienciar la població de les ciutats participants sobre la necessitat d'integrar la defensa dels drets humans en el dia a dia.

El fil conductor del projecte és l'estada a Catalunya d'un grup de defensors i defensores dels drets humans d'arreu del món. Els i les visitants participen en diversos actes (conferències, reunions institucionals, activitats en centres educatius, trobades amb mitjans de comunicació, etc.), que els permeten exposar les seves reivindicacions i compartir la tasca que desenvolupen en els seus territoris. Això ofereix als i les activistes suport i visibilitat internacionals.

La tasca de sensibilització de *Ciutats Defensores dels Drets Humans* no es limita a les causes amb les quals estan compromeses les defensores i defensors visitants. Cada any, el projecte impulsa una campanya ciutadana per donar suport a persones que estan empresonades als seus països d'origen per la seva implicació en la defensa dels drets humans. A més, es pretén fer visible la feina dels municipis participants com a ciutats defensores dels drets humans.

El projecte va arrencar l'any 2013 i ha tingut continuïtat des d'aleshores. Va néixer sota l'impuls de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, que el va liderar fins al 2016. El Fons Català de Cooperació al Desenvolupament li va agafar el relleu al 2017, coincidint amb la cinquena edició del projecte.

Aquest 2018 *Ciutats Defensores dels Drets Humans* ha agafat un nou impuls, amb la incorporació de deu municipis en una nova edició al mes d'abril. Així, s'amplia el calendari anual del projecte, que d'ara endavant tindrà dos espais centrals d'activitat, un a la primavera i l'altre, com és habitual, a la tardor.

+ informació: <http://ciutatsdretshumans.cat>

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD)

És una organització formada per més de 300 socis, entre ajuntaments i altres entitats municipalistes catalanes (diputacions, consells comarcals i mancomunitats). Cada soci destina una part del seu pressupost a finançar accions de cooperació al desenvolupament i de solidaritat amb els pobles de països més desfavorits.

L'objectiu del Fons és promoure, tant a casa nostra com en països empobrits, la creació i la consolidació d'una societat civil activa i compromesa amb els valors del desenvolupament humà i els drets humans. La institució finança, per tant, projectes que prioritzen la participació directa de la població beneficiària, i dona suport a projectes de sensibilització i educació realitzats per organitzacions del nostre país.

El FCCD gestiona de forma conjunta els recursos econòmics aportats per les institucions associades. S'unifiquen així els criteris d'anàlisi i avaluació dels projectes, i es disposa d'un equip tècnic d'especialistes que facilita el seguiment coordinat dels projectes. En definitiva, el Fons permet superar la dispersió d'esforços, les duplicitats i les limitacions tècniques i econòmiques de molts ajuntaments.

+ informació: www.fonscatala.org

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR)

La seva finalitat és defensar el dret d'asil i els drets de les persones refugiades i immigrades. A la vegada, treballa per afavorir els processos d'integració social de les persones refugiades i immigrades a Catalunya.

La CCAR compta amb diferents programes, que tenen com a objectiu donar una resposta global i integral a les dificultats derivades del fet migratori. La seva tasca s'estructura a través de dues grans línies d'intervenció, interrelacionades entre sí i ambdues igual d'importants:

- Atenció a les persones refugiades i immigrades a través de programes socials, jurídics i ocupacionals.
- Defensa dels drets de les persones refugiades i immigrades a través de la incidència política i social i la participació.

La CCAR va ser l'entitat gestora de l'acollida dels defensors i defensores de drets humans participants al *Programa de defensors i defensores de drets humans* que l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya va dur a terme entre els anys 2009 i 2011. També ha gestionat en el darrer any el *Programa Català de Protecció de Defensors i Defensores dels Drets Humans*, impulsat amb el suport de diverses unitats del govern de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

+ informació: www.ccar.cat

Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC)

És una entitat que va néixer fa més de trenta anys a Barcelona, al voltant d'un grup de persones amb un clar sentit reivindicatiu i amb vocació de lluita pel progrés de les llibertats i de la democràcia al món. Des d'una aposta per la conjunció d'esforços individuals i col·lectius d'institucions públiques i privades, treballa per l'expansió dels drets polítics, econòmics, socials i culturals per a totes les persones.

La finalitat de l'IDHC és la investigació, la divulgació i la promoció dels drets humans des d'una perspectiva interdisciplinària. Entre altres objectius, busca millorar la cooperació amb les persones, els pobles i els països en desenvolupament.

L'IDHC ha participat en activitats directament vinculades a la temàtica del projecte *Ciutats Defensores dels Drets Humans*. N'és un exemple la seva implicació al *Programa de defensors i defensores de drets humans* que l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya va portar a terme del 2009 al 2011.

+ informació: www.idhc.org

Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)

És un organisme públic creat pel Parlament de Catalunya l'any 2007, en el marc del desplegament de la Llei de Foment de la Pau. Té caràcter institucional, però és independent del Govern i les entitats privades, i està dotat de personalitat jurídica pròpia.

L'ICIP busca promoure la cultura de la pau a Catalunya i al món, facilitar la resolució pacífica i la transformació dels conflictes i fer que Catalunya tingui un paper actiu com a agent de pau. En aquest sentit, la institució treballa per la seguretat humana, la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, l'enfortiment i l'arrelament de la pau i la convivència, la construcció de pau i la defensa dels drets humans.

Igualment, presta serveis i articula respostes per a la ciutadania, el moviment per la pau, el món acadèmic i les administracions públiques. En solitari o en col·laboració amb altres actors, impulsa activitats de recerca sobre pau, docència, transferència de coneixements, difusió, sensibilització i intervenció sobre el terreny.

L'ICIP disposa d'una biblioteca oberta al públic amb un fons de més de 7.500 volums especialitzat en la temàtica de la cultura de pau, la seguretat i els conflictes.

+ informació:
<http://icip.gencat.cat/ca/>

Municipis i altres institucions participants

A més de les institucions i entitats detallades en l'apartat anterior, aquest projecte compta amb la participació de diversos ajuntaments i ens que, des dels seus respectius àmbits d'actuació, treballen en la defensa dels drets humans.

Barberà del Vallès	www.bdv.cat
Castelldefels	www.castelldefels.org
El Prat de Llobregat	www.elprat.cat
Esplugues de Llobregat	www.esplugues.cat
Gavà	www.gavaciutat.cat
Girona	www.girona.cat
Granollers	www.granollers.cat/can-jonch
Molins de Rei	www.molinsderei.cat
Sant Boi de Llobregat	www.santboi.cat www.barrejant.cat
Sant Cugat del Vallès	www.santcugat.cat
Sant Joan Despí	www.sjdespi.net
Sant Vicenç dels Horts	www.svh.cat
Santa Coloma de Gramenet	www.gramenet.cat
Terrassa	www.terrassa.cat
Viladecans	www.viladecans.cat
Diputació de Barcelona	www.diba.cat
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament	http://cooperaciocatalana.gencat.cat/ca/inici
Àrea Metropolitana de Barcelona	www.amb.cat
Casa Amèrica Catalunya	www.americat.cat
Fòrum de Síndics i Defensors Locals de Catalunya	www.forumsd.cat

Declaració Institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2018

La pau, els drets humans i la solidaritat han de ser eixos vertebradors de qualsevol política pública, a escala nacional i internacional. Les ciutats, com a administració més propera a la ciutadania, s'han constituït en actors d'aquestes polítiques des de fa com a mínim 20 anys, amb l'adopció de la Declaració de Barcelona sobre Ciutats i Drets Humans (1998), que donà peu a l'aprovació, dos anys més tard, de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat.

En solidaritat i suport amb les lluites pels drets humans que se succeeixen per tot el món, diversos municipis catalans organitzem per sisè any consecutiu, amb suport de la societat civil i d'altres institucions públiques, el projecte *Ciutats Defensores dels Drets Humans*, que enguany tindrà dues edicions, de primavera i tardor.

Aquest projecte posa en valor la tasca de persones defensores de drets humans: individus i associacions civils que promouen i protegeixen els drets humans i les llibertats fonamentals, particularment pel que fa a col·lectius històricament vulnerabilitzats com dones, joves, minories, i persones desplaçades o desposseïdes.

Moltes d'aquestes defensores i defensors posen en perill la seva vida i llibertat pel fet de reivindicar i exercir drets que són universals: drets socials i de participació política que són trepitjats grollerament als seus països per les autoritats públiques o amb la seva aquiescència. Segons Front Line Defenders, més de 300 defensors i defensores han estat assassinats per la seva tasca l'any 2017. I les pressions i amenaces afecten cada any a milers més.

És per això que un any més, quan es commemora el 70è aniversari de l'adopció de la Declaració Universal de Drets Humans i el 20è de la Declaració dels Defensors dels Drets Humans, donem suport al projecte de *Ciutats Defensores dels Drets Humans* i:

- 1 Reivindiquem la vigència i ple respecte dels drets reconeguts internacionalment, així com del dret de les defensores i defensors de drets humans a desenvolupar la seva tasca sense riscos ni amenaces.
- 2 Recordem i donem suport a la crida feta per les Nacions Unides ara fa vint anys de defensar als qui defensen els drets humans, com a compromís ètic i polític dels governs democràtics.
- 3 Recordem que les minories de tot tipus es troben en una situació d'especial vulnerabilitat davant la violació dels drets humans i que cal protegir amb especial atenció els seus drets.
- 4 Condemnem la imposició de limitacions a les activitats dels defensors i defensores de drets humans, incompatibles amb el dret internacional dels drets humans, i llur persecució per part de governs autoritaris. I exigim l'alliberament i retirada de càrrecs contra Victoire Ingabire Umuhoza, Abdulhadi Al-Khawaja, Omid Kokabee i Ilham Tohti, defensors i defensores part d'aquest projecte, que actualment estan empresonats o en llibertat condicional als seus països d'origen a causa del seu activisme.
- 5 Renovem el nostre compromís amb els drets humans i ens comprometem a mantenir i intensificar les polítiques públiques locals de suport als defensors i defensores de drets humans, tant a escala local com internacional.

Els defensors i les defensores dels drets humans

Els defensors i les defensores dels drets humans són persones que, de manera individual o col·lectiva, treballen per promoure o protegir els drets humans, normalment a escala local o regional. Tenen en comú la finalitat de la seva tasca, per bé que la naturalesa de les seves activitats pot ser molt diversa.

Poden ser membres d'entitats no governamentals, treballadors públics de l'àmbit de la justícia, sindicalistes, membres d'organitzacions internacionals, professionals del sector privat, etc. La tasca dels i les defensores de drets humans pot consistir en reunir i difondre informació sobre violacions de drets humans, impulsar accions per mobilitzar l'opinió pública, capacitar o formar altres persones en drets humans, donar suport a les víctimes de violacions de drets o enfortir els mecanismes de rendició de comptes. En definitiva, es tracta d'una àmplia varietat d'activitats articulades al voltant d'un compromís per ajudar altres persones, sobre la base de les normes internacionals de drets humans, els principis d'igualtat i no discriminació i el respecte de la dignitat humana.

Aquest compromís comporta de vegades un risc per a la seguretat i la vida dels defensors i defensores, que pot afectar també les seves famílies. Les amenaces i atacs poden provenir tant d'actors governamentals com d'altre tipus (terroristes, paramilitars, càrtels de delinqüència organitzada, etc.).

Per tal de protegir la feina d'aquestes persones, l'any 1998 les Nacions Unides van adoptar la *Declaració sobre el dret i el deure dels individus, els grups i les institucions de promoure i protegir els drets humans i les llibertats fonamentals universalment reconeguts* (Resolució 53/144, de 9 de desembre de 1998). La Declaració, que aquest 2018 compleix 20 anys, estableix que:

Article 1

Tota persona té dret, individualment o col·lectivament, a promoure i procurar la protecció i realització dels drets humans i les llibertats fonamentals a nivell nacional i internacional.

Article 2

Cada Estat té la responsabilitat i el deure de protegir, promoure i implementar tots els drets humans i llibertats fonamentals, *inter alia*, adoptant tants passos com siguin necessaris per crear totes les condicions necessàries en els àmbits social, econòmic, polític i altres, així com les garanties legals requerides per assegurar que totes les persones sota la seva jurisdicció, individualment i en associació amb altres, puguin gaudir a la pràctica de tots els drets i llibertats.

La Declaració consagra el dret individual i col·lectiu de conèixer, difondre i protegir els drets humans. A més, obliga els Estats a protegir les persones que defensen els drets humans.

L'any 2000, i com a mecanisme de garantia d'aquesta Declaració, l'ONU va nomenar un Relator especial per a la situació de les persones defensores dels drets humans. Aquest representant, que actualment és el francès Michel Forst, desenvolupa diferents activitats amb l'objectiu de promoure el compliment de la Declaració. Entre altres, elabora informes de seguiment que inclouen recomanacions per als Estats.

A nivell europeu, els ministres d'Exteriors van aprovar al 2004 les Directrius de la UE relatives a les persones defensores dels drets humans, que van ser actualitzades l'any 2008. Aquestes Directrius defineixen el paper que la UE ha de desenvolupar pel que fa a la cooperació amb els defensors de drets humans i al suport a activistes que es trobin en situació de risc. Brussel·les compta també amb un Representant especial per als drets humans, que des del juliol del 2012 és el grec Stavros Lambrindis. A més, a l'octubre del 2015 la UE va posar en marxa el mecanisme ProtectDefenders.eu, que té com a objectiu donar suport a defensors i defensores de drets humans d'arreu del món que es troben en situació de risc.

Protectdefenders.eu està dirigit per un consorci de dotze ONG internacionals.

Tot aquest conjunt de normes, òrgans i instruments internacionals per promoure els drets humans i protegir les persones que els defensen ha d'anar reforçat per l'acció dels poders públics, tant estatals com regionals i locals. El projecte de *Ciutats Defensores dels Drets Humans* és un pas més en aquest camí i una mostra de la implicació de les ciutats en la defensa i la promoció dels drets humans, com a eix transversal de les polítiques públiques.

Fotografia: Marc Nozell.

Ahmed Ali

(Egipte)

“Egipte ha estat ostatge dels militars des del 1952, quan es va proclamar la república. I quan parlo dels militars noestic atacant les persones que formen part de l'exèrcit, sinó els comandaments.”

Era encara petit quan l'Ahmed Ali va veure, a la televisió, un vídeo que mostrava com uns soldats israelians mataven un nen palestí davant del seu pare. El nen es deia Muhammad al-Durrah, i va morir a la Franja de Gaza el 30 de setembre del 2000. Les imatges li van deixar una empremta profunda. Va començar a interessar-se per la causa palestina i, quan va ser una mica més gran, va començar a treballar amb grups juvenils que donaven suport a persones refugiades de Palestina que vivien a Egipte.

Més endavant, Ali va implicar-se plenament en el Moviment 6 d'Abri, que tindria un paper fonamental en la caiguda del règim de Hosni Mubarak. Diplomata en Informàtica, la revolució va convertir-lo en fotoperiodista. Va publicar en diversos mitjans egipcis (*El Masdr News, Al-Tahrir Newspaper i Vetogate Newspaper*).

Al 2012 va començar a treballar oficialment per la Comissió Egípcia de Drets i Llibertats. Després d'haver estat detingut cinc dies l'estiu del 2014, va assabentar-se a l'octubre del 2015 que havia estat condemnat a 25 anys de presó. Va tenir sort: un advocat amic seu era als jutjats quan va sortir la sentència, i va poder avisar-lo.

Va sortir d'Egipte cap a Uganda, on es va quedar durant dos mesos. Després es va traslladar a Kènia i, al cap de tres mesos, va arribar a Espanya. Va viure primer a València i, actualment, resideix a Madrid. Ha passat pel *Programa de protecció temporal de defensores i defensors de drets humans* d'Amnistia Internacional. Ara, després que li hagin denegat la sol·licitud d'asil, resta a l'espera que li acceptin l'apel·lació.

A Espanya, Ali treballa en un documental sobre la vida de les persones refugiades al nostre país. És coordinador a Europa de la Comissió Egípcia de Drets i Llibertats, i està implicat en una campanya de defensa dels drets humans en el treball de la llar al Líban. A més, ha donat els primers passos per crear una organització de drets humans a Espanya que treballi per als països mediterranis.

Nova dictadura, velles estructures

“El president Mubarak ha decidit que deixarà el càrrec i ha demanat al Consell Suprem de les Forces Armades que assumeixi les gestions del país”. Les paraules pronunciades l'11 de febrer de 2011 per Omar Suleiman, nomenat dies abans vicepresident de la República d'Egipte, van desfermar l'alegria a la plaça Tahrir d'El Caire. Milers de persones s'hi havien aplegat des del 25 de gener per reclamar reformes polítiques, la fi de la violència policial i la millora de la situació econòmica a Egipte. Tahrir havia estat l'epicentre de la revolta, però tot el país s'havia mobilitzat.

La nit del dia 11 posava punt i final a tres dècades de govern autoritari de Hosni Mubarak, tres dècades amb l'estat d'emergència vigent. En paraules de l'analista del CIDOB Roberto Ortiz de Zárate, “els fraus de llei, la corrupció generalitzada, les maniobres successòries en favor del seu fill Gamal i el fracàs socioeconòmic van acabar alienant a Mubarak, en el seu paper de dictador paternalista, indispensable i presumptament benèvol, la legitimitat dels seus governats”. La creixent oposició amb què es

va trobar Mubarak a l'interior del país contrasta escandalosament amb “el respecte i fins i tot la gratitud” que Occident li va mostrar fins poc abans de la seva caiguda.

Fotografia: Jonathan Rashad.

Set anys després, la dictadura de Mubarak ha estat substituïda per la del general Abdel Fattah Al-Sisi. En el camí queda un fracassat procés de transició, un breu i feble experiment democràtic que va finalitzar l'estiu del 2013 amb una nova apropiació del poder per part de l'estament militar.

Al-Sisi va arribar a la presidència del país al maig del 2014, després d'unes eleccions celebrades en un context de dura repressió contra qualsevol veu opositora. Aferrat al poder, va revalidar el seu càrrec la primavera passada en uns nous comicis, entre denúncies de suborns i amenaces. És prou significatiu que, en un país on el vot és obligatori, la segona força la representessin els vots nuls (més d'un milió de paperetes), alguns dels quals van optar irònicament pel jugador de futbol del Liverpool Mohamed Salah.

L'Egipte actual és ben lluny de les expectatives dels milers de persones que al 2011 van acollir amb eufòria la caiguda de Mubarak. La frustració no deriva només de la mà de ferro que silencia tot tipus de dissidència. També hi juguen el seu paper l'economia, empobrida i debilitada, i la insurgència terrorista. Ambdues posen de manifest la incapacitat del règim per garantir la seguretat i la prosperitat econòmica promeses.

Ara bé, com plantejava al març el polítòleg i periodista Ricard González, no s'albira encara el final de l'era Al-Sisi; sobretot, si es té en compte el suport internacional de què disposa el dirigent i l'aparent fidelitat de l'aparell estatal. De totes maneres, els motius que van llençar als carrers la ciutadania egípcia al 2011 continuen plenament vigents. “Si el règim no ofereix a les noves generacions una vida digna, tard o d'hora tornaran els aires de revolta”, advertia González.

Fotografia: The White House.

Una gran presó de periodistes

La repressió que afecta el conjunt de la ciutadania egípcia s'ha aplicat amb força contra els altaveus d'informacions que posen el règim en qüestió. El periodisme, la fotografia, els blogs i les xarxes socials són objecte d'atacs i agressions constants.

Reporters Sense Fronteres (RSF) situa Egipte en el lloc 161 dels 180 països que conformen la Classificació Mundial de la Llibertat de Premsa. Des de l'organització denuncien que Egipte s'ha convertit en “una de les majors presons del món” per a periodistes. N'hi ha que han passat anys en presó preventiva, a l'espera d'un judici o sense que ni tan sols s'hagin presentat càrrecs en contra seva. Altres han estat condemnats injustament a llargues penes de presó, fins i tot a cadena perpètua.

Com expliquen des d'RSF, hi ha tot un arsenal jurídic que serveix de suport a les progressives retallades a la llibertat de premsa. Així, per exemple, la llei contra el terrorisme d'agost de 2015 obliga a respectar la versió oficial dels fets quan es cobreixen atemptats. En bona part del Sinai, fer de periodista o defensar els drets humans està directament prohibit. Per norma general, informar de manera independent sobre qualsevol operació militar o parlar de temes controvertits, com la inflació o la corrupció, implica obrir la porta a patir accions repressives.

Els cossos de seguretat i intel·ligència no només han intentat controlar la premsa. En els darrers anys, a més, han adquirit de manera indirecta mitjans de comunicació influents. Pretenen fingir l'existència d'una esfera pública que es troba, en realitat, aixafada? Probablement, però no hi ha dubte que no ho aconsegueixen.

Fotografia: Tahrir Institute for Middle East Policy.

Entrevista

Ets diplomat en Informàtica. Com vas fer el pas cap al fotoperiodisme?

Havia estudiat Informàtica i estava treballant en una companyia francesa a Egipte quan va esclatar la Revolució de Gener [de 2011]. Totes les notícies i canals egipcis donaven suport a Hosni Mubarak i el seu partit; la gent jove vam decidir transmetre la veritat, explicar què estava passant als carrers d'Egipte. Vam crear un web on mostràvem les manifestacions i les concentracions. Treballàvem com un diari, transmetent la veritat sense prendre partit.

Com vas viure la caiguda de Mubarak?

L'11 de febrer va ser per a mi una veritable victòria de la voluntat del poble egipci, especialment de la gent jove, el principal motor de la revolució. En el moment en què Mubarak va renunciar, era a la plaça Tahrir. Vaig ser molt feliç, va ser el millor moment de la meua vida. Vaig sentir que Egipte es convertiria en un dels països més importants del món, un país respectat en tots els àmbits de la ciència i la política. Vaig pensar que el temps de la dictadura s'havia acabat i que seria lliure. No puc explicar bé què vaig experimentar en aquell moment, però em vaig sentir com un ocell lliure sense restriccions.

Has criticat l'enduriment del règim egipci després de l'era Mubarak.

La situació actual a Egipte és molt pitjor. Per exemple, durant deu anys Mubarak va tenir 10.000 presos polítics; en els dos primers anys de l'era Al-Sisi, n'hi havia 61.000. Amb Mubarak hi havia oficines d'organitzacions internacionals de drets humans, però ara se n'han tancat moltes, tant internacionals com egípcies. Amb

Mubarak hi havia molt poca llibertat de premsa, però amb Al-Sisi no hi ha cap periodista contrari al règim que pugui treballar a Egipte. També en termes econòmics, en l'era Mubarak l'euro equivalia a 6 lliures egípcies, mentre que ara equival a 21 lliures egípcies.

Podria posar molts exemples. Tot i així, cal remarcar que l'època de Mubarak va ser també molt negativa. La revolució contra el seu règim va ser un dels majors esdeveniments polítics en la història de l'Egipte modern.

Hi ha hagut canvis positius a Egipte després de la revolució?

La revolució va enfortir la cultura política de molts egipcis, especialment del jovent. En l'època de Mubarak hi havia pocs joves que parlessin de política i assumptes socials, però després de la revolució això va canviar. Molta gent jove va començar a conèixer els seus drets i a ser conscient del paper que jugava en la societat. Abans, la gent tenia por de parlar i reclamar els seus drets. Ara ja no.

Has defensat els drets dels Germans Musulmans però políticament t'hi oposes. Quina és la teua visió per a Egipte?

Des de la infància he estat contrari als corrents religiosos. Somio un Egipte democràtic, on totes les orientacions polítiques convisquin sense racisme i sense el domini d'un partit al poder. Per això, estic en contra de la Germandat Musulmana i les seves idees. Però és clar que he de defensar-los, perquè són éssers humans i m'oposo a la injustícia contra qualsevol ésser humà, fins i tot si no hi estic d'acord en qüestions polítiques o ideològiques.

Sóc encara membre del Moviment 6 d'Abril, que és el més proper als meus pensaments i la meua orientació política. En aquest moviment no hi ha ideologia: s'hi poden trobar islamistes, gent d'esquerra, seculars, liberals, socialistes i comunistes. Quan va néixer aquest moviment, volíem crear un petit país on tot l'espectre pogués viure sense problemes. Ho hem aconseguit, i ara volem transmetre aquesta experiència cap al conjunt d'Egipte. No és fàcil, però ho intentem, i si no ho aconseguim, ho tornaran a provar els nostres fills en el futur.

+ informació:

www.facebook.com/ecrf.net

https://twitter.com/ECRF_ORG

Ramón Esono Ebalé

(Guinea Equatorial)

“Mentre Obiang sigui oficialment president de la República de Guinea Equatorial, les relacions amb Espanya sempre seran cordials, bones, institucionals. Són relacions que es van formar en l'època colonial i es mantenen.”

És un dibuixant i il·lustrador compromès amb la denúncia de les vulneracions dels drets humans que es produeixen a Guinea Equatorial. Autodidacta, assenyalava entre les seves influències a Paco Ibáñez, Quino, Manara, S. Tan, Moebius i Hergé. “Després hi ha les influències del lloc on cohabitava amb altra gent, altres sentiments, altres valors, altres amors, i altres natures, que et mantenen en la realitat que diuen que no té la ficció del còmic”, explica el dibuixant.

El seu nom de guerra, Jamón y Queso, és l'expressió d'un agraïment. Qui Esono reconeix com el seu “pare occidental”, Pascal Lefrançois, era un françafricà que no pronunciava bé la erra inicial del seu nom (en lloc de Ramón, l'anomenava *Jamón*). Lefrançois, a més, deia al dibuixant que ell i el seu fill eren com el pernil i el formatge.

Esono va néixer a Nkoa-Nen Yebekuan (Mikomeseng-Kie Ntem), a la regió continental de Guinea Equatorial, tocant a la frontera amb Camerun, l'any 1977. Al cap de pocs anys es va traslladar a viure a Malabo, la capital del país. Allà va residir fins al 2011, quan la seva parella va trobar feina a Paraguai i ell també va creuar l'Atlàntic. “*Las faldas me llevaron hacia lo loco*”, bromeja. L'estiu de 2017, la feina de la seva companyia va donar a la família l'oportunitat de traslladar-se a El Salvador. Era una bona notícia, però Esono havia de tornar al seu país per gestionar la documentació necessària.

Poc després d'arribar a Guinea Equatorial, el 16 de setembre de 2017 va ser detingut al carrer i sense explicacions. Aviat va semblar evident que l'arrest estava relacionat amb la sàtira corrosiva d'Esono. El dibuixant va ser traslladat a la presó de Black Beach, i va ser acusat de falsificació de diners i intent de blanqueig. A finals de febrer de 2018, la manca de proves i la forta pressió internacional van permetre a Esono sortir de la presó. No obstant això, l'activista va haver de romandre al país encara uns mesos esperant obtenir el passaport en regla que hi havia anat a buscar. Finalment, va aconseguir sortir de Guinea Equatorial al mes de maig.

Al llarg de la seva trajectòria, Esono ha rebut diversos guardons. El darrer ha estat el Premi al Coratge 2017 de la xarxa Cartoonists Rights Network Internacional, un reconeixement a la seva valentia davant les amenaces que pretenien retallar la seva llibertat d'expressió. Ara treballa en un nou projecte, *218: Empire*. Preveu tancar-lo ben aviat.

Cleptocràcia dibuixada

Guinea Equatorial celebra enguany mig segle d'independència. L'octubre de 1968, fruit de l'impuls descolonitzador de les Nacions Unides, el país va deixar de ser territori espanyol. Per a la població de l'exmetròpoli, es va convertir aleshores en “una gran desconeguda”, en paraules de l'antropòleg i historiador Gustau Nerín. Si durant els primers anys de franquisme no s'havia pogut publicar res que no fossin apologies de la colonització, en els darrers anys de la dictadura i l'inici de la Transició el nou país va passar a ser matèria reservada. Un cop aixecades les restriccions, l'amnèsia col·lectiva –més o menys voluntària– duraria encara algunes dècades.

Mapa: Human Rights Watch.

Pel que fa a Guinea Equatorial, bona part de la població ha continuat tenint des de la independència els drets i les llibertats fonamentals fora del seu abast. Ho expliquen amb nitidesa el

Ramón Esono i dos escriptors més (que utilitzen els pseudònims de Chino i Tenso Tenso) a la novel·la gràfica *La pesadilla de Obi*. El protagonista de la història, fàcilment identificable amb qui des de fa gairebé quatre dècades ostenta la presidència del país, Teodoro Obiang Nguema, viu una vida marcada pel luxe i la tirania. Un dia, en despertar-se, descobreix que s'ha convertit en una persona comuna; com a tal, esdevé perdedor del sistema d'opressions i abusos que ell mateix ha bastit. *La pesadilla de Obi* retrata així una quotidianitat de misèries que poc té a veure amb l'aprofitament dels recursos econòmics de què disposa el país.

Obiang va arribar al poder l'any 1979, després de liderar un cop d'Estat contra el seu oncle, que havia presidit el país des de la independència. A principis de la dècada dels 90 es va descobrir que Guinea Equatorial tenia importants reserves de petroli. Això va plantejar noves oportunitats de progrés econòmic i social per al país. Però malauradament Obiang i el seu entorn tenien altres plans; els recursos procedents del petroli servien per apuntalar un règim dictatorial i cleptòman.

Les conseqüències d'aquesta aposta van quedar ben exposades en un informe de Human Rights Watch (HRW) fet públic al juny del 2017. L'estudi *Mannà del cel?: Com la salut i l'educació paguen el cost de l'autocontractació a Guinea Equatorial* mostrava clarament quines han estat les prioritats de l'executiu equatoguineà a l'hora de fer despesa pública. L'any 2011, l'últim del qual es disposaven dades en aquell moment, només s'havia gastat un 3% dels pressupostos estatals en educació i menys del 2% en salut. Uns 45 països amb el mateix PIB per càpita que Guinea Equatorial van gastar, en canvi, percentatges com a mínim quatre vegades superiors en aquestes àrees. A més, una part important dels recursos d'educació i sanitat es van destinar a millorar el sistema universitari (al qual accedeix el 2% de l'alumnat) i a hospitals nous, moderns i sofisticats, i només accessibles, a la pràctica, per a una minoria de la població.

Les dades són especialment greus si es tenen en compte els indicadors que presenta el país. Al 2012, per exemple, gairebé la meitat dels infants en edat d'escolarització primària no assistien a l'escola. En l'àmbit de la salut, l'informe recollia que més de la meitat de la població equatoguineana no té accés a aigua potable segura prop del seu lloc de residència, un percentatge que no s'ha modificat des de 1995. Des de finals dels 90, les taxes de vacunació infantil s'han reduït substancialment i es troben entre les pitjors del món.

En què es gasten, doncs, els diners que proporciona el petroli? L'informe de HRW ho deixava clar: en infraestructures, sovint amb una utilitat social qüestionable i camp abonat per a la corrupció. Al 2011, les infraestructures van representar un 82% del total dels pressupostos estatals.

El gran símbol de la desorbitada inversió en infraestructures és la construcció d'una nova capital administrativa a la regió continental del país: Oyala. Guinea Equatorial ja té una capital, Malabo, i una ciutat al continent que funciona com a capital alternativa, Bata. Però Obiang ha decidit que, en un país de poc més d'un milió d'habitants, cal una tercera ciutat important. Una ciutat que al 2016 va engolir la meitat de la inversió pública del país, segons un informe de l'FMI citat per HRW.

Sostenir el robatori permanent dels recursos del país requereix una dosi contundent de repressió. L'índex que cada any elabora Reporters Sense Fronteres sobre la llibertat de premsa al món ha situat aquest 2018 Guinea Equatorial en la posició 171 de 180. En aquest context, la detenció i empresonament de Ramón Esono escandalitza però no sorprèn. Potser, poc a poc, els riures amagats que ara desperten les vinyetes de l'activista començaran a buscar un espai on fer-se sentir. Serà l'inici del malson d'Obiang.

HRW denuncia que a Guinea Equatorial hi ha nombroses zones residencials, com aquest barri de Malabo, que no es beneficien de cap inversió pública.

Fotografia: HRW.

Entrevista

Com vas començar a fer crítica social en un país amb un ferri control autoritari?

Tot va començar a *La Verdad*, el diari d'un partit polític al qual em va dur el meu cunyat perquè caricaturitzés l'alcalde i el president. El més normal com a dibuixant aspirant a caricaturista crític amb el règim era que, al final, acabés denunciant el que vosaltres anomeu “ferri control autoritari”. No m'agrada aquest control, ni aquí ni a la Conxinxina.

Com és la vida de qui no forma part de les elits a Guinea Equatorial?

Guinea Equatorial té una història que ha ajudat a emmotllar les ments dels seus fills i filles. O et guanyen, o guanyes: hi ha un context de poders molt arrelats en les tradicions. Les elits no existeixen com a tals, hi ha membres de clans i els seus anells o cercles de poder. Això vol dir que els fang manaran a Guinea Equatorial si no és que es produeix un miracle. I que a tothom que no és fang, li costa considerar-se de l'elit, per més que visqui la mar de bé vora el poder institucional. Si no ets d'aquesta “elit”, estàs fregit, en tota l'extensió que pot tenir la paraula per a una sardina.

Què fa que l'humor sigui una arma tan potent de denúncia i crítica social?

En el meu cas, en què caricaturitzo sempre que puc, és el fet que qualsevol persona, encara que no tingui estudis ni formació, pugui veure imatges i pixar-se de riure. És un riure que comença en silenci, amagat, i que si surt de l'anonimat, pren el poder social a l'amo i el converteix en una espècie de bufó. Per al poder, nosaltres som els bufons, i per això oferim la nostra bufonada. A cadascú ens toca veure'ns davant dels altres a través de burles, però a Guinea Equatorial hem començat per qui molesta de veritat.

Has passat sis mesos a la presó de Black Beach. Com són les condicions d'empresonament en aquest centre?

Inhumanes. Pobres. Criminals. Sempre busquen humiliar, pensant que així controlen. De cap manera no pot funcionar la reinserció, que suposadament és la missió d'aquestes clavegueres humanes. Ho saben, però els pesa més l'interès particular, aquell que dona diners sobre la sang. I que obliga els altres a “tancar els ulls pel bé dels teus”. El meu cas el qualifico com a segrest d'Estat, màfia d'Estat.

El teu empresonament ha alçat nombroses crítiques entre la comunitat internacional. Quin paper ha tingut aquesta pressió en la resolució del teu judici?

El mateix que va tenir el manà bíblic per la població que se'n va beneficiar. Per a mi, els miracles existeixen quan vénen precedits d'una voluntat popular de no acceptar-ho tot com a vàlid. S'hi pot afegir que com a dibuixant tinc imatges que han estat donant voltes i que estic casat amb una dona amb passaport vermell espanyol. Només em surt donar les gràcies, no deixaré de reconèixer que he tingut suport quan pitjor m'ha anat a la vida com a dibuixant i activista de Guinea Equatorial.

Vinyeta: Ferran Martín.

Com valors el paper de la comunitat internacional en el manteniment durant gairebé quatre dècades del règim d'Obiang?

Li dono el mateix valor que es dona a les coses que tenen un futur que s'ha d'explicar d'una altra manera. A aquestes alçades, puc i he de criticar els organismes internacionals amb vehemència perquè han de deixar de donar suport al règim i buscar als qui el règim fa callar gràcies al seu suport. Però penso en alts càrrecs d'exteriors que han donat empena al meu cas, i he d'agrair més que criticar. Ara bé, jo sóc conegut, altres no tenen tanta sort.

+informació:
www.jamonyqueso.co

Vinyeta: Darío Adanti

Marisa Franco

(Estats Units)

“El que va ser absolutament crucial al comtat de Maricopa per vèncer al xèrif Arpaio va ser la gent; la mateixa gent que ell atacava i perseguia va ser qui es va aixecar, s’hi va enfrontar i el va fer fora.”

L'activista Marisa Franco acumula una llarga experiència de lluites en defensa dels drets de la població més vulnerabilitzada: dones, persones LGTB+, migrades i llatines, pobres, etc. Ha participat en diversos moviments per reclamar que els drets civils, econòmics, socials i laborals siguin garantits per al conjunt de la societat.

Franco és originària de Guadalupe, Arizona. Amb un pare que havia immigrat des de Mèxic als anys 60 i una mare que formava part de la segona generació d'una família també immigrada des del país veí, l'activista va créixer en un entorn format principalment per persones llatines. No se sentia especialment americana, sinó que s'identificava com a xicana.

Ja en els seus anys d'institut va començar a involucrar-se en la lluita social, en el marc de la protesta contra la Proposició 187 a Califòrnia, que pretenia retallar considerablement els drets de les persones immigrades indocumentades. Després de l'institut, va passar per la universitat i es va graduar en Sociologia i Llengua anglesa, amb una formació complementària en estudis xicanos. I va arribar el moment de deixar Arizona: al seu Estat no hi havia aleshores grans moviments ni organitzacions, i volia aprendre com treballar en espais de mobilització social. Va anar primer a San Francisco i després a Nova York.

L'any 2010, l'aprovació de la norma coneguda com a SB 1070 va portar la Marisa Franco a mobilitzar-se també a Arizona, a casa seva. Va començar a treballar amb grups locals i, al 2013, va instal·lar-se de nou a l'Estat on havia crescut. Va formar part de l'equip que va dissenyar i llençar la campanya #Not1More, que tenia com a objectiu lluitar contra lleis migratòries considerades injustes.

Actualment, Franco centra els seus esforços en el projecte *Mijente*, que va contribuir a fundar. *Mijente* és un col·lectiu que es defineix com “pro-latinx, pro-black, pro-woman, pro-queer, pro-poor”. Participa també en la iniciativa *Chinga La Migra* –una gira que explica les històries de resistència de les persones immigrades– i en la campanya *Gente4Abrams* –que busca mobilitzar la comunitat llatina al voltant de la candidatura de Stacey Abrams a governadora de l'Estat de Geòrgia.

Activistes de la campanya *Gente4Abrams*. Fotografia: @antonioalarconc.

La progressiva normalització de l'odi

La victòria electoral de Donald Trump a finals de 2016 va fer evident la progressiva radicalització dels discursos anti-immigratoris als Estats Units. Durant tota la campanya havia mantingut una retòrica agressiva i extrema, però això no li va impedir arribar a la Casa Blanca. Al contrari: els resultats dels comicis contribuïen a normalitzar els discursos d'odi i el racisme institucional, que a dia d'avui es troba en plena forma.

Què havia passat? La població nord-americana s'havia radicalitzat en pocs mesos? Trump havia aconseguit convèncer sectors importants de població de la nit al dia? És evident que no. Al 2016 es consolidava una tendència que havia arrencat a principis dels anys 90, quan es van començar a posar en marxa polítiques i operacions que connecten amb la lògica actual de tolerància zero cap a la immigració sense papers. En parlava fa uns anys el periodista Todd Miller, especialista en migracions i fronteres resident a Tucson, Arizona.

L'Estat d'Arizona, que comparteix frontera amb Mèxic, ha estat al llarg de les darreres dècades un dels principals camps de proves de la lògica de tolerància zero. La cara més visible de la línia dura contra la immigració irregular a Arizona ha estat la del xèrif Joe Arpaio, que l'any 1993 va arribar a l'oficina del comtat de Maricopa, el de major població de tot l'Estat. Durant anys, Arpaio va destinar tots els recursos al seu abast a la lluita contra les persones indocumentades. En la seva obsessiva persecució, el que acabaria sent conegut com "el xèrif més dur d'Amèrica" va travessar fins i tot línies vermelles. L'estiu del 2017, mesos després de deixar el càrrec, va ser condemnat per desacatament criminal per haver desobeït l'ordre d'un jutge federal que li exigia, l'any 2011, que aturés les detencions per perfil racial.

Arpaio no era a Arizona una excepció estrident, com tampoc no ho és ara Trump amb relació al conjunt del país. Era el rostre d'una tolerància generalitzada als discursos racistes i discriminatoris, i a les pràctiques que se'n deriven. És aquesta mateixa tolerància la que permetria, l'any 2010, l'aprovació de la llei coneguda com a SB 1070.

La norma –que faria tornar la Marisa Franco al seu Estat– va ser pionera en la criminalització de les persones sense papers. Amb la SB 1070, el fet de no disposar de la documentació en regla es convertia en un delicte estatal; la policia estatal passava a tenir també responsabilitats a l'hora de fer complir les lleis federals d'immigració. Com expliquen des de l'American Civil Liberties

Union, l'SB 1070 va ser un model per a d'altres Estats: va inspirar dues dotzenes de normes similars, introduïdes en legislacions estatals de tot el país.

Poques setmanes després de la victòria de Trump, la periodista Amanda Sakuma sintetitzava l'anàlisi amb aquestes paraules: "Arizona es va guanyar una reputació com a laboratori per experimentar amb algunes de les lleis anti-immigració més extremes del país, imaginades molt abans que el candidat republicà a la presidència, Donald Trump, entrés en escena. Trump simplement va canviar l'embolcall d'idees velles i les va generalitzar." En aquell context, Marisa Franco va fer una observació similar: "Alguns de nosaltres ja hem estat vivint en l'Amèrica de Trump", va afirmar en declaracions recollides per *The Washington Post*.

Arizona ha sigut un Estat capdavanter en el racisme institucional i la violència a les fronteres. Però també experimenta ara els efectes d'una progressiva organització de la resposta social. El canvi col·lectiu es va fer visible la mateixa nit electoral que va portar Donald Trump a la Casa Blanca. En aquella jornada, que les administracions locals i estatals sovint fan coincidir amb altres comicis, Joe Arpaio va ser expulsat pels vots del seu càrrec de xèrif. La Marisa Franco havia invertit molta energia en aconseguir que això passés, i encara amb el regust amarg de la victòria republicana a nivell federal, va apuntar: "Hi ha un punt de llum al comtat de Maricopa, i crec que hi ha lliçons significatives que podem aprendre. No busquem excuses a la intolerància, no normalitzem l'abús."

Fotografia de la campanya *Basta Arpaio*, que es va posar en marxa al 2016 per fer fora Joe Arpaio de l'oficina del comtat de Maricopa.

Entrevista

El teu activisme comença quan estudies secundària. Quin seria el teu missatge per als i les joves que ara són als instituts?

Que aprofitin el temps i aprenguin tant com puguin. I que l'aprenentatge no ve només dels llibres; també ve de les relacions i les festes, d'escoltar activament allò que està passant al teu voltant i actuar. El procés d'escoltar, reflexionar i actuar dona les millors lliçons, les que realment es poden utilitzar en la vida fora de la universitat.

En els teus anys d'universitat, fas un viatge a Cuba que canvia la teva mirada.

Hi vaig anar per curiositat, però aquell viatge em va fer reflexionar sobre l'activisme i em va exposar a l'autogestió. Òbviament, la situació a Cuba durant el bloqueig nord-americà no era fàcil. Però em va impressionar molt el nivell d'independència que tenien. Hi havia pobresa, sí, però també n'hi havia al meu poble, de pobresa, i també hi havia molta pobresa a Mèxic. En canvi, nosaltres no teníem un sentiment d'orgull i autogestió. Em va fer pensar en la gent amb qui treballava –aleshores treballava en serveis per a infants prestats per ONG– i em va fer qüestionar. Fonamentalment, el viatge em va canviar la manera de pensar; calia que l'abordatge dels problemes estigués centrat en la gent que es veia directament afectada, en lloc de simplement prestar serveis.

Al 2013 sorgeix la campanya #Not1More. Com neix?

Es va construir a partir de la lluita contra les deportacions a Arizona, al 2010. Des d'allí, vam començar a mobilitzar-nos contra lleis d'altres Estats que estaven copiant la SB 1070, com Georgia, Tennessee o Alabama. Al mateix temps hi havia també una mobilització contra un programa federal anomenat *Comunitats Segures*. Al 2012 vam llençar la gira *Sense Papers Sense Por* i l'*Undocobus*, un autobús que va anar per tot el sud del país en direcció a la convenció nacional demòcrata, on es nominaria al president Obama per a la reelecció. Totes aquestes accions van formar part del naixement de #Not1More. Després que Obama guanyés les eleccions, vam llençar la campanya per exigir que s'adoptessin accions administratives contra les deportacions.

El projecte *Mijente*, del qual ets cofundadora, es construeix sobre una perspectiva clarament interseccional.

Es diu que, als Estats Units, l'increment de la població de persones de color ha de generar una onada de poder i valors progressistes que permeti aconseguir canvis polítics. Ara bé, això no quadra amb la realitat que trobem als carrers. Hi ha molts buits i una gran manca d'infraestructures per mobilitzar la comunitat llatina. Només se'n demana votar cada quatre anys. Hi ha moviments i projectes polítics que han tingut èxit en el passat, però també hi ha hagut fracassos. I penso que part dels fracassos tenen a veure amb la manca de reconeixement de qui som. No som només una identitat llatina –de fet, aquesta identitat ja és molt complicada en si mateixa. També som negres, indígenes, dones, LGBTQ, etc. Molts cops, per participar en un espai llatí calia deixar fora les altres identitats; això, per nosaltres, és un gran error.

Després de passar per la universitat vas deixar Arizona, però ara hi has retornat. Com ha canviat el teu Estat?

Quan vaig marxar de casa meua, buscava organització, moviment, lluita. Però quan al 2010 vaig començar a tornar a Arizona per fer treball polític i no només visitar la família, vaig adonar-me que alguna cosa estava naixent. En aquell temps, la lluita va ser com un part, i estic molt orgullosa d'haver-hi participat. Quan vaig tornar a viure aquí, Arizona havia canviat. Ja no és un lloc buit de moviment, sinó que té molta força, molta esperança.

+informació:

www.twitter.com/marisa_franco
www.mijente.net

Spitou Mendy

(Espanya)

“Hem de canviar el xip i veure'ns com veïns, com persones que s'estan mirant cara a cara i que han d'aprendre moltes coses les unes de les altres. Només així podrem avançar. Però mentre hi continuïn havent guetos, xenofòbia i rebuigs, mai no aconseguirem crear una societat multicultural.”

Va arribar a Almeria l'any 2001. Venia de Senegal, on havia estudiat Filologia Hispanoamericana a la Universitat Cheikh Anta Diop de Dakar i havia treballat durant més d'una dècada com a professor d'idiomes i literatura. Va anar a parar a La Mojonera, un poble almerienc de menys de 10.000 habitants envoltat de cultius d'hivernacle. De seguida començaria a implicar-se en les lluites sindicals que reclamaven el respecte dels drets dels treballadors i treballadores del camp.

Durant pràcticament cinc anys va ser obrer del camp d'Almeria. Va treballar en la sembra, recol·lecció i condicionament de fruites i verdures. Així va conèixer de primera mà què passa al mar de plàstic d'Andalusia. En aquest període, l'any 2004 va aconseguir regularitzar-se, i això li va permetre desplaçar-se durant sis mesos a Lanzarote per treballar en el sector de la construcció.

Al 2006 va ser designat portaveu territorial d'Almeria del Sindicat d'Obrers del Camp – Sindicat Andalus de Treballadors (SOC-SAT). Des d'aleshores i fins al 2017 treballaria en el marc del SOC-SAT, en la defensa dels drets socials i laborals dels i les obreres del camp d'Almeria. Va participar en negociacions amb empreses, va impartir formació, va realitzar acompanyaments a

immigrants en la seva relació amb les institucions, i va treballar com a representant del sindicat en les relacions internacionals de l'organització.

Tot i les dificultats a què ha hagut de fer front al llarg de tots aquests anys, parla de la seva terra d'adopció amb paraules dolces. “De vegades ens costa dir per què ens hem enamorat d'una persona”, respon quan se li pregunta per què li agrada tant Almeria.

Explotació agrícola

D'on vénen els tomàquets que sovint trobem a les nostres taules? I els cogombres, i els pebrots? On han crescut? I en quines condicions? Les diverses fruites i hortalisses que consumim habitualment poden ser el producte final d'una cadena de vulneracions de drets humans. Així ho denuncia des de fa anys l'activista Spitou Mendy, que durant gairebé dues dècades ha treballat en el sector agrícola d'Almeria, primer com a obrer del camp i després com a sindicalista.

Quan se li pregunta a Mendy quins drets són vulnerats de manera sistemàtica al camp d'Almeria, la resposta és contundent: “Tots, des dels laborals fins als humans. Els treballadors i treballadores no cobren el salari que estableixen els convenis. Tampoc tenen transport per arribar a la seva feina, han de fer kilòmetres en bicicleta i després treballar de sol a sol. Quan hi ha un accident laboral, de vegades es maquilla com a accident de trànsit perquè l'empresa no hagi de fer front a despeses i multes.”

L'agricultura és un sector clau per a l'economia almerienc. Segons dades publicades per *La Voz de Almería* a finals de 2017, el camp de la província va produir al llarg de la darrera campanya 3.286.385 tones de fruites i verdures. La xifra, posada en context, dóna una idea clara de la rellevància de l'agricultura: representa al voltant del 40% de la fruita i verdura que la població espanyola va consumir durant tot el 2016. I hi ha una altra dada significativa: més de la meitat de la superfície cultivada estava coberta de plàstic. La dimensió dels hivernacles d'Almeria –que es poden veure des de l'espai– ha fet que la infraestructura s'acabi anomenant “mar de plàstic”.

Hivernacle de cogombres d'Almeria. Fotografia: MdeVicente.

El mar de plàstic vist des de l'espai. Fotografia: NASA.

Les vulneracions de drets a les quals Mendy posa veu no són, malauradament, patrimoni exclusiu d'Almeria. A la Unió Europea, tant Itàlia com Espanya són països on freqüentment es produeixen situacions greus d'explotació laboral. Ho recull una breu nota publicada aquest 2018 per la consultora Löning, amb seu a Berlín, sota el títol *Com poden abordar les companyies l'explotació laboral en el sector agrícola*. El document subratlla que “l'agricultura és considerada un dels sectors econòmics més exposats a les pràctiques d'explotació”.

De qui són els drets vulnerats?

Tothom és susceptible de veure els seus drets vulnerats. Ara bé, és evident que hi ha condicionants polítics, socials, econòmics i culturals que situen determinades persones en una clara posició de desavantatge a l'hora de fer valer els seus drets. Són les persones més exposades als abusos: les pobres, les immigrades, les dones.

La nota de Löning fa una referència expressa a la vulnerabilitat que deriva del fet migratori. “Empobrides, discriminades, aïllades i amb un accés limitat a la informació i l'assistència, sense cap alternativa real de feina”, les persones migrades es converteixen, segons la consultora, en “les principals víctimes de les pràctiques d'explotació laboral”. Löning destaca que “un dels casos més impressionants” d'abús laboral al camp, difós pels mitjans de comunicació ja l'any 2011, va ser el de les condicions inhumanes de vida i treball en què milers de migrants treballaven als hivernacles d'Almeria per a la recollida de fruita i verdures.

Pel que fa a les dones, la primavera passada una investigació periodística de la revista alemanya *Correctiv* i de *BuzzFeed News* va dirigir l'atenció pública cap a l'explotació laboral i la violència que pateixen les recol·lectores de maduixes de Huelva. No disposen de cuina, dormen en habitacions de sis persones i de vegades només se'ls permet una dutxa setmanal –amb temperatures que a l'estiu superen els 40°C. No guanyen més de 30 euros per dia. Sovint, pateixen també violència sexual. “Tothom ha sentit que hi ha abusos, però ningú no en parla”, deia al reportatge Pastora Cordero, de CCOO. L'abast de les agressions és complicat de mesurar. Amb freqüència, les dones decideixen no denunciar-les a causa dels obstacles lingüístics i la dificultat de provar els atacs. Però hi ha un indicador que en dóna una idea: la taxa d'avortaments. La investigació recollia les declaracions de Josefa Mora, una treballadora social de Palos de la Frontera que ha d'aprovar les peticions d'avortament que arriben al centre de salut local. I Mora ho deixava clar: “Durant la temporada de recollida de fruita, quan vénen treballadores immigrants, hi ha un pic en la taxa d'avortament; la majoria de sol·licituds vénen de dones marroquines, romaneses i búlgares.” La treballadora social intuïa que molts d'aquests avortaments són conseqüència de violacions.

No és només Huelva, ni tampoc Almeria. És també Múrcia, Conca, Lleida, València. És Sicília, són els camps dels Estats Units. L'explotació en el sector agrícola és una realitat en camps d'arreu del món. Eradicar-la és una responsabilitat compartida, que va des del consum conscient fins a l'exigència perquè les autoritats públiques garanteixin el compliment dels drets laborals.

Entrevista

Com va ser la teva arribada a Espanya?

Vaig arribar a La Mojonera, un poble on tenia cosins, i va ser molt impactant. El poble estava envoltat d'hivernacles i tot feia olor de vegetació, fins i tot el lavabo. La brutal calor de l'agost era sufocant. Vaig haver d'adaptar-me i anar a treballar immediatament per poder pagar el viatge i mantenir la família que acabava de deixar.

Com va començar la teva vinculació amb el SOC-SAT?

Acabava de deixar el meu càrrec de secretari general del Sindicat Nacional de l'Ensenyament Privat Catòlic del Senegal (SNECS) de la diòcesi de Dakar. Era una organització forta, amb més de 2.000 afiliats i afiliades. A La Mojonera, tot i estar amb cosins i paisans, em vaig sentir sol i vaig sortir a buscar alguna cosa per omplir el temps lliure. A la biblioteca em vaig topar amb un cartell que convocava a una Assemblea General d'obreres i obrers del camp. Era el mes de novembre de 2001, i des d'aleshores vaig començar a ajudar en tasques de traducció. Al 2006, els companys i companyes em van donar la confiança de ser portaveu territorial a Almeria.

Quin paper desenvolupes ara al SOC-SAT?

Actualment, res important. Després de tants anys, t'escotes. El SOC-SAT d'Almeria és molt complex. Els obrers i les obreres aquí són persones estrangeres amb problemes de comunicació, administratius... i amb molts obstacles. Des de setembre de l'any passat, una altra persona amb més energia ha agafat el relleu. Jo els acompanyo i ajudo cada vegada que em necessiten.

Quines són les principals dificultats que troben les persones que treballen al camp d'Almeria?

No se'ls reconeix l'estatut de treballadors i treballadores, ni se'ls respecten els convenis. Moltes vegades hi ha treball il·legal, sense contractes ni cotitzacions. I hi ha molta por a la deportació, la gent no s'atreveix a ser protagonista de les seves lluites.

Què fan les institucions davant dels abusos?

La Inspecció de Treball no té prou efectius per vigilar les irregularitats al camp. També pensem que a vegades hi ha complicitats, per exemple quan el subdelegat surt a defensar als agricultors si nosaltres els critiquem.

La societat espanyola és conscient del que passa als hivernacles d'Almeria?

No, fins i tot a Almeria hi ha un gran desconeixement de la realitat dels hivernacles.

Afirmes que has intentat integrar-te, però creus que la pobresa et diferencia de la resta. Parlem només de pobresa o també de racisme?

Parlem de les dues coses. He treballat des que era nen, però a Senegal només tinc 13 anys cotitzats i a Espanya 7. Després de 18 anys a Espanya continuo sent un estranger, amb menys drets i amb mirades hostils. Tinc por quan el veïnat, per interessos capitalistes, em titlla d'enemic de la província. La meva tasca és reguladora en una societat que ha perdut l'ànima i el cor. Tinc por quan des de les plataformes veïnals em demanen que marxi o que em retorni al meu país si no estic content. En definitiva, tinc por quan regidors o alcaldes de determinats municipis no em saluden pel paper que desenvolupo en una societat democràtica.

Spitou Mendy amb la també activista Helena Maleno, participant de 2015 a les *Ciutats Defensores dels Drets Humans*.

+ informació:
www.twitter.com/SpitouM
www.socsatalmeria.org

Janahuy Paredes

(Mèxic)

“No hem escollit ser aquí, però tenim la seguretat que haurem d’afrontar aquesta lluita fins al final amb molta dignitat.”

Fotografia: Alejandro Baltazar / Michoacán 3.0.

La vida de la Janahuy Paredes va canviar radicalment el 26 de setembre de 2007. Va ser el dia en què el seu pare, José Francisco Paredes Ruiz, va ser desaparegut prop de Morelia, a l'Estat de Michoacán, en circumstàncies que encara a dia d'avui es desconeixen. Francisco Paredes era militant de la Fundació Diego Lucero, una organització ciutadana que treballa en la promoció i defensa dels drets humans, i que està especialitzada en la denúncia de les desaparicions forçoses a Mèxic.

La desaparició de Francisco Paredes Ruiz va portar la Janahuy, que aleshores tenia 23 anys i estudiava una Llicenciatura en Cinematografia, a convertir-se en defensora dels drets humans. Juntament amb la seva germana Cristina i el seu germà Francisco, va impulsar una campanya per exigir a l'Estat mexicà la presentació amb vida del seu pare. En la lluita va trobar l'acompanyament d'altres militants de la Fundació Diego Lucero i de la Liga Mexicana para los Derechos Humanos.

L'any 2009 tant la Janahuy com la seva germana van començar a acompanyar familiars d'altres persones desaparegudes a l'Estat de Michoacán. Progressivament, l'activista va anar acumulant experiències, coneixent i comprenent els processos de memòria, veritat i justícia per a les víctimes de desaparicions forçoses.

Al 2012 es va formalitzar el nom del Comité de Familiares de Personas Detenidas Desaparecidas en México (Cofaddem – Alzando

Voces), organització que ja havia sorgit l'agost de 2009 en el marc del treball de les germanes Paredes i altres activistes. Des d'aleshores, el Cofaddem “ha anat creixent en la mesura que han anat madurant políticament els processos organitzatius”, explica la Janahuy.

La família Paredes, i la Janahuy en particular, ha estat objecte de nombrosos atacs i agressions, sovint perpetrats per actors vinculats a les institucions públiques. El darrer incident greu contra la seva integritat física i psicològica es va produir al mes de febrer d'aquest any, quan elements del Mando Único Policial, que depèn del govern federal, van irrompre de forma violenta i sense ordre judicial al domicili de Francisco Paredes Ruiz.

Fotografia recuperada de: Desinformemonos.org.

Una estratègia contraproductiva

Més de 150.000 assassinats i més de 30.000 persones desaparegudes. Són algunes estimacions de l'impacte de la guerra contra el narcotràfic a Mèxic, impulsada per l'expresident Felipe Calderón a finals de 2006 i oberta encara a dia d'avui. Les xifres, recollides en l'informe *Alerta 2018!* de l'Escola de Cultura de Pau, reflecteixen els nivells de violència i vulneracions de drets humans que ha viscut el país nord-americà al llarg de la darrera dècada.

Per descomptat, els problemes de seguretat pública de Mèxic no van aparèixer amb la guerra contra el narcotràfic. Però l'estratègia posada en marxa al 2006 per combatre'ls s'ha revelat completament ineficax i, fins i tot, contraproductiva. La fórmula dels Operatius Conjunts, aplicada per primer cop a Michoacán i estesa després a diversos Estats del país, ha portat efectius de la policia federal, l'exèrcit i la marina a assumir tasques de seguretat ciutadana en diferents territoris. I tot i així, la xifra d'homicidis de 2017 ha estat la més elevada dels darrers 20 anys, amb un increment del 27% respecte de la taxa de 2016.

A Michoacán, la ineficàcia de l'Operatiu Conjunt ja era evident l'any 2015. Ho apuntaven les investigadores Lorena Becerra i Mariana Meza, del Centre d'Investigació per al Desenvolupament A. C. (CIDAC): “Tot i que alguns càrtels han estat minats, n'han emergit de nous i la fragmentació d'algunes organitzacions delictives ha generat encara més violència i nous reptes en el combat. A més, la presència d'organitzacions criminals s'ha expandit en el territori nacional i la penetració de moltes d'elles s'ha incrementat en diverses zones.”

Malgrat tot, el fracàs de l'estratègia aplicada durant més d'una dècada no ha comportat, de moment, un replantejament de les actuacions de la força pública. De fet, la Llei de Seguretat Interna, aprovada a finals de 2017, normalitza i perpetua l'ús policial de les forces armades. Com alertava la fundació InSight Crime a principis de 2018, “Mèxic continua avançant en la militarització de les seves iniciatives de seguretat, tot i el fet que durant anys aquesta política ha demostrat ser contraproductiva i lesiva per als drets humans.”

Desaparicions i terror generalitzat

La progressiva militarització de l'Estat ha anat acompanyada, segons denuncia l'activista Janahuy Paredes, del sorgiment de

grups paramilitars, que actuen amb “evident compenetració” amb les institucions de seguretat. El resultat, explica Paredes, és un “escenari de terror”, caracteritzat per “les execucions sumàries o extrajudicials en punts de control policials o militars; la tortura com a mètode comú i sistemàtic per obtenir informació o autoinculpació del detingut; les desaparicions forçoses; les massacres de joves sense cap relació amb el narcotràfic; els registres il·legals; les amenaces i assetjament contra activistes, periodistes, persones que defensen la terra o que s'oposen a la tala immoderada dels boscos, i el desplaçament forçós de persones de les seves comunitats per l'extrema violència que s'hi exerceix”.

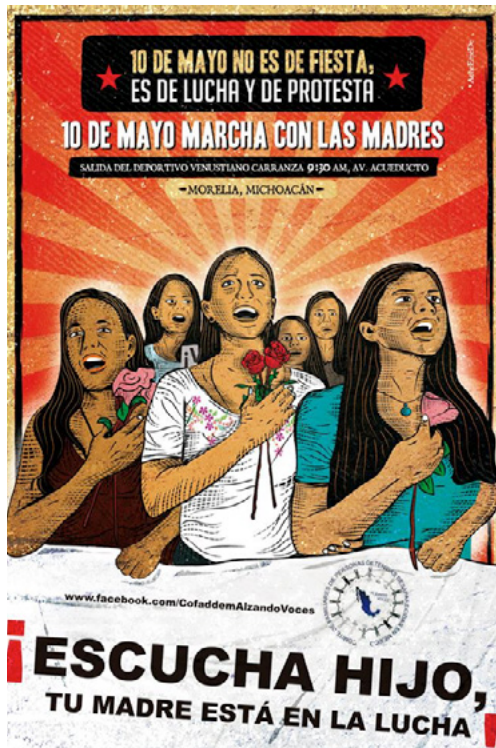
Entre les diverses vulneracions de drets esmentades per l'activista, hi ha la que la va convertir en defensora de drets humans: les desaparicions forçoses. A Mèxic, desenes de milers de persones han estat detingudes i desaparegudes en els darrers anys. En el seu darrer informe anual, Amnistia Internacional (AI) advertia que la xifra de 34.656 persones sense localitzar recollida en el Registre Nacional de Dades de Persones Extraviades o Desaparegudes era inferior a la real. La xifra oficial, apuntava AI, exclou els casos federals anteriors a 2014 i els casos classificats com a delictes d'un altre tipus, com segrestos o tràfic de persones.

Paredes identifica dos tipus de desaparicions forçoses: les que responen a motius polítics i les que responen a motius socials o civils. Les primeres tenen com a objectiu reprimir la protesta social i la defensa dels drets humans, “desarticular el moviment popular o qualsevol sector organitzat”; són un missatge d'advertència. Les segones busquen escampar el terror a través de la desaparició de joves de colònies populars, comunitats i pobles; són una “estratègia de confusió”. Amb aquestes últimes, diu l'activista, es desperta el dubte sobre la possibilitat que la persona desapareguda tingui un nexa amb el narcotràfic o la delinqüència organitzada.

Després de la seva darrera visita al país, a principis de 2017, el Relator especial de les Nacions Unides sobre la situació dels defensors i defensores dels drets humans, Michel Forst, va assenyalar que “la recerca de famílies i víctimes dels desapareguts és un dels assumptes de drets humans més difícils que actualment s'observen a Mèxic”. En la majoria dels casos és molt complicat obtenir respostes, i les demandes de veritat i justícia sovint comporten riscos i amenaces. Però la por, la impunitat i el silenci no han aconseguit per ara desmobilitzar les persones que reclamen el retorn dels seus éssers estimats. Ni sembla que puguin aconseguir-ho.

Acció de protesta contra la desaparició de 43 estudiants a Ayotzinapa, Guerrero, l'any 2014. Fotografia: Somos El Medio.

Convocatòria de les mares del Cofaddem.

Entrevista

Han passat més de deu anys des de la desaparició del teu pare. Què han fet les autoritats mexicanes?

L'únic que van fer, durant els tres primers anys, va ser simular una investigació. Van conformar una recerca amb línies poc fiables, poc veraces, i no van donar seguiment a les línies que vam apuntar com a familiars.

El dia en què es van endur el meu pare, a 30 metres del lloc dels fets hi havia una caseta de policia local; a 50 metres, un destacament de la policia federal; a 10 metres, un comboi de l'exèrcit mexicà, i prop de la zona hi havia càmeres que pertanyen a la mateixa corporació de les autoritats de l'Estat de Michoacán. Totes aquestes proves o possibles línies d'investigació van ser omeses, ocultades o negades. Al mateix temps, van augmentar l'assetjament i les amenaces per part dels diferents cossos de policia contra la nostra integritat física i psicològica, tant de la meua família com de companyes i companys del meu pare.

Com s'expliquen els elevats nivells de violència exercida per l'Estat mexicà?

La violència exercida per l'Estat mexicà obeeix a interessos econòmics. S'utilitza el terror com a eina de control social, per aniquilar la dissidència social i sotmetre la població a un estat de paràlisi. Des que es va posar en marxa l'Operatiu Conjunt Michoacán, s'han incrementat les múltiples violacions de drets humans per part dels cossos castrenses i de seguretat pública. Entre altres, s'han produït execucions extrajudicials i sumàries, tortura, detencions arbitràries, registres il·legals, desplaçaments forçosos i, destacant especialment per la seva extrema crueltat, desaparicions forçoses de persones. S'ha creat un escenari de terror que ha permès que l'Estat ocult, rere l'aparent confrontació entre comunitats, una estratègia de control social a través de la por. L'objectiu és garantir el saqueig dels recursos naturals de l'Estat, i poder aprovar megaprojectes d'empreses transnacionals, com per exemple els de desenvolupament turístic i modernització impulsats per empresaris estrangers.

La teua família i tu heu estat assetjades per part de l'Estat arran de la vostra lluita perquè s'acclareixi la desaparició del teu pare.

Des de la seva desaparició ens hem enfrontat a amenaces i assetjament per part de tots els cossos del govern (municipal, estatal, federal), que es van incrementar a partir del moment en què vam començar a fer acompanyaments i ens vam establir

com a organització amb més familiars. Hem acudit al recer d'organitzacions populars i de drets humans, cosa que ens ha permès reduir la vulnerabilitat en què ens trobàvem.

Del camí que has recorregut en els darrers anys, podries compartir algun aspecte positiu?

L'absència del meu pare i tot el que m'ha generat la seva desaparició –el dolor, l'angoixa, la por, les culpes injustificades, la intenció de truncar tant el projecte personal del meu pare com el meu– m'han portat a formar-me políticament per trobar respostes. Amb el temps, he anat enfortint les meves capacitats de reacció davant del fenomen de la desaparició forçosa. D'una banda, he aconseguit organitzar-me i saber a què ens enfrontem com a familiars. De l'altra, he fomentat la meua autocura, de la manera més integral que em puc permetre, per prioritzar la meua dignitat humana en aquesta lluita. La desaparició del meu pare no va truncar la meua vida, ni la va suspendre, sinó que em va portar a establir una altra forma de vida, una forma més conscient a l'hora d'actuar, per mi, la meua família i les meves companyes de vida.

A finals de 2017, Mèxic va aprovar una llei general sobre desaparicions.

La llei no va quedar tal com s'havia treballat des del principi, alineada amb estàndards internacionals. El representant de l'executiu i el seu equip van fer moltes modificacions d'última hora, incomplint així els acords nacionals que havien assumit amb les famílies. Van quedar buits jurídics que fan que en molts casos de desaparició forçosa pugui haver-hi impunitat.

Ara bé, es van aconseguir èxits significatius que van més enllà de les expectatives tècniques. La llei ens va reafirmar alternatives d'organització i acció col·lectiva, i ens va donar esperança per a la dignitat humana. A més, l'Estat mexicà va reconèixer davant del món que al nostre país es duu a terme la pràctica de la desaparició forçosa. Serà un inici en la lluita per la justícia; s'ha començat a gestar un mínim d'esperança de que és possible un "mai més".

+ informació:

www.facebook.com/CofaddeAlzandoVoces

Fotografia recuperada de: Desinformemonos.org.

Margarita Pineda

(Hondures)

“Diuen que som indís estúpids. Però aquests projectes no ens ofereixen cap benefici, només la pèrdua dels nostres recursos naturals.”

La Margarita Pineda és una activista hondurenya de la comunitat lenca. És de Marcala, però viu a San José; tots dos municipis estan situats al departament de La Paz.

La seva participació en moviments socials comença a la dècada dels 80. Arran del cop d'Estat contra el govern de Manuel Zelaya, l'any 2009, es produeixen concessions irregulars de rius i terrenys del seu territori a empreses mineres i projectes hidroelèctrics. En resposta, neix el Moviment Indígena Lenca Independent de La Paz (MILPAH). Pineda participa en la fundació d'aquesta organització, de la qual és actualment secretària d'actes i acords. Des del MILPAH, l'activista denuncia la manca de consultes prèvies, lliures i informades amb relació als projectes que afecten el seu territori, tal com estableix el Conveni 169 de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

Durant tres anys i mig, Pineda ha integrat la Comissió Ciutadana de Transparència de la municipalitat de San José. La seva participació en aquest organisme va finalitzar el passat mes de març, i ara forma part del Comitè de la Dona de la Xarxa Societat Civil (RSC), un espai municipal de coordinació de diferents actors comunitaris.

Fotografia: Front Line Defenders.

Hondures: quan la impunitat és la norma

La matinada del 2 al 3 de març de 2016 l'activista hondurenya Berta Cáceres va ser assassinada a sang freda a casa seva. Tenia 44 anys, i tant ella com la seva comunitat sabien que la seva vida corria perill. El seu lideratge en defensa del medi ambient i, concretament, contra la presa d'Agua Zarca, l'havia col·locat en el punt de mira.

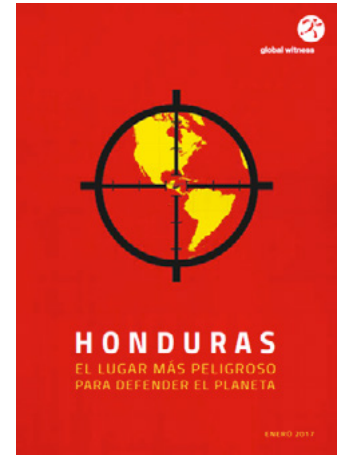
L'assassinat de Cáceres va tenir una amplíssima repercussió internacional. L'activista, guanyadora l'any 2015 del Premi Goldman (considerat l'equivalent al Nobel ambiental), era coneguda arreu del món. Ara bé, la pressió tant a l'interior com a l'exterior del país no ha aconseguit, de moment, que es persegueixin penalment les persones responsables de l'autoria intel·lectual del crim. Si bé és cert que hi ha hagut avenços en la investigació –per exemple, s'ha empresonat un alt càrrec de DESA, empresa constructora de la presa contra la qual lluitava Cáceres–, encara queda un llarg camí per recórrer en la recerca de justícia per aquest assassinat. Així ho va denunciar, de visita a Europa el passat mes de maig, una delegació hondurenya formada entre altres per una de les filles de l'activista.

Hondures és un país amb nivells alarmants d'impunitat. Diversos informes citats pel Relator especial de les Nacions Unides sobre la situació dels defensors i defensores dels drets humans, Michel Forst, revelen que el 97% dels crims comesos contra defensors i defensores a Hondures continuen sense resoldre's. Forst, de visita oficial al país entre el 29 d'abril i el 12 de maig, va alertar en la seva declaració de final de missió de l'efecte multiplicador d'aquesta impunitat. La falta de rendició de comptes, va advertir el relator, alimenta encara més les agressions i els atacs contra defensores i defensors.

En edicions anteriors de les *Ciutats Defensores dels Drets Humans*, els testimonis dels activistes hondurenys Patricio Vindel i Sandra Zambrano van exposar amb cruesa l'abast d'aquesta violència. En tots dos casos, el compromís amb els drets del col·lectiu LGTB+ ha tingut un preu elevat. Ara, la visita de la Margarita Pineda, com l'assassinat de la Berta Cáceres, posa altres camps de lluita sobre la taula: la defensa del medi ambient i la dels drets dels pobles indígenes. A Hondures, tots dos van sovint de la mà.

El país més perillós per defensar el planeta

Al gener del 2017, l'ONG internacional Global Witness va publicar l'informe *Hondures: el lloc més perillós per defensar el planeta*. “No hi ha cap lloc del planeta en què sigui més probable morir assassinat per protestar contra l'espoli de terra i la destrucció del món natural”, deia l'estudi, que comptabilitzava 123 assassinats d'activistes de la terra i el medi ambient des del cop d'Estat del 2009 al país centreamericà.

La investigació de Global Witness posava el focus en “les forces polítiques i econòmiques que fomenten aquesta massacre”. En aquest sentit, l'ONG assegurava que les institucions estatals d'Hondures, el sistema judicial, l'exèrcit o les forces policials s'utilitzen sovint en benefici de determinades empreses i persones. La manca de voluntat política, una corrupció endèmica i una influència excessiva de les elits són, segons l'organització, factors determinants de desprotecció per a les defensores i defensors.

Després del cop d'Estat de 2009, els projectes extractius, agroindustrials i energètics han esdevingut un dels pilars de l'estratègia de creixement econòmic d'Hondures. L'aposta ha implicat la reactivació de concessions mineres, la privatització de recursos hídrics i la reducció de controls ambientals, entre altres. I en aquest procés de consolidació d'un model econòmic abusiu i depredador, la comunitat internacional ha estat còmplice. Diversos projectes controvertits han rebut suport econòmic d'institucions financeres internacionals i, a la vegada, el govern d'Hondures s'ha beneficiat d'ajuda exterior, especialment dels Estats Units. El procés electoral de finals de l'any passat, que va desembocar en una greu crisi política i social, fa difícil imaginar un futur optimista per a Hondures. No obstant això, una “societat civil valenta, activa, vibrant i compromesa”, en paraules de Michel Forst, continua operant a tot el país. Berta Zúñiga, filla de Berta Cáceres, afirmava el passat mes de maig que la seva mare era “una llavor” que s'havia multiplicat. I hi ha llavors que arrenen i creixen en els entorns més inhòspits. Són les més transformadores.

Fotografia: Natalie Jeffers / Matters of the Earth.

Fotografia: @AmnistiaOnline.

Entrevista

El Consell Cívic d'Organitzacions Populars i Indígenes d'Hondures (COPINH), entitat emblemàtica en la defensa del medi ambient i els drets dels pobles indígenes, compleix aquest 2018 el seu 25è aniversari.

El COPINH va despertar la consciència sobre els drets dels pobles indígenes. Va engegar un moviment fort, liderat per la Berta Cáceres i per moltes altres persones que la vam seguir durant molts anys en la lluita.

La nostra tasca de defensa del territori i els béns comuns s'empara en el Conveni 169 de l'OIT. És una lluita molt desigual, ja que en

l'actualitat tenim els tres poders de l'Estat segrestats sota un règim dictatorial, violador de tots els drets del poble. Hem retrocedit als anys 80 del segle passat.

Quins són els principals reptes als quals s'enfronten els defensors i defensores de drets humans que treballen al teu territori?

Són sobretot les amenaces, la discriminació, la por a morir com la Berta. Ens trobem en una situació de desprotecció i criminalització, i som excloses de projectes socials. Com a dones, a més, patim les conseqüències d'un sistema masclista, en tots els àmbits (polític, social, econòmic i cultural).

El Relator especial de les Nacions Unides sobre la situació de defensors i defensores dels drets humans ha visitat Hondures aquesta primavera.

Sí, Michel Forst va ser amb nosaltres aquí a La Paz. Va poder palpar la nostra realitat, l'impacte de les accions d'aquest govern *de facto* en els pobles indígenes empobrits, els efectes de les mesures neoliberals, la ingovernabilitat, la criminalització de la protesta social. Va conèixer casos de morts a mans de la policia militar, feminicidis, persones desaparegudes, persones empresonades i processades per la defensa de la terra... i assassinades també.

Quin rol té Europa pel que fa al respecte dels drets humans a Hondures?

La UE juga un doble paper. D'una banda, aporta fons econòmics per a la defensa dels drets humans. De l'altra, és una font econòmica per a empreses extractivistes. És un tema delicat.

Has integrat la Comissió Ciutadana de Transparència a la municipalitat de San José.

He estat secretària de la CCT durant tres anys i mig. Aquest organisme està integrat per cinc persones, i supervisa la gestió de fons públics i projectes comunitaris. En el temps que hi vaig ser, vaig participar en l'elaboració del pressupost municipal, vaig assistir a reunions informatives, vaig treballar en informes administratius de rendició de comptes, i vaig formular observacions i recomanacions.

+ informació:

www.facebook.com/milpahcom-1802994836383951

Manal Tamimi (Palestina)

"No deixaré de resistir a l'ocupació. Sé que hem de pagar un preu pel fet d'haver triat resistir, i que potser només és qüestió de temps que perdem algú. Però de totes maneres, no hi ha vida sota l'ocupació. Ja ho estàs perdent tot."

Fotografia: Haim Schwarczenberg.

La Manal Tamimi és una destacada activista palestina. Viu a Nabi Saleh, un poble d'aproximadament 600 habitants situat a Cisjordània, en territori ocupat per Israel des del 1967. Al 2009, colons israelians d'un assentament proper van prendre el control d'una de les principals fonts d'aigua de la localitat. Quan això va passar, explica Tamimi, "dues tercers parts de les terres del poble ja havien estat confiscades per diferents raons".

El 9 de desembre de 2009, els i les habitants de Nabi Saleh van organitzar la primera de les manifestacions setmanals que, a dia d'avui, continuen mantenint cada divendres. "La resposta israeliana és sempre brutal", assegura Tamimi. En aquestes protestes hi juguen un paper fonamental dones com ella. "Participem en la presa de decisions sobre les protestes, els temes i les diferents activitats a l'interior i l'exterior del poble", explica l'activista, que lamenta el "concepte erroni" que des d'occident es té de les dones musulmanes, "especialment si porten hijab".

Tamimi ha estudiat un màster en dret internacional a la Universitat d'Al-Quds. És membre del Comitè de Coordinació de la Lluita Popular (PSCC, per les seves sigles en anglès), una organització que aglutina els Comitès de Resistència Popular de Cisjordània.

Ha viatjat arreu del món per denunciar les vulneracions dels drets del poble palestí –al Líban, Itàlia, França, Espanya i els Estats Units.

La repressió l'ha tocat de prop. Ha estat detinguda en quatre ocasions, i ha estat ferida diverses vegades, una d'elles amb una bala disparada per un franc tirador. Des del gener, el seus fills Osama i Muhamad es troben a la presó, i s'enfronten a penes d'entre un i quatre anys. La seva neboda, Ahd Tamimi, és també a la presó des del desembre. Per explicar la seva història, la Manal Tamimi ha escrit juntament amb altres autors el llibre *Ahd Tamimi: A Girl who Fought Back*.

Un èxode de set dècades

La tardor del 2016, el metge palestí Essam Daod va visitar les *Ciutats Defensores dels Drets Humans*. Va venir a Catalunya per compartir la seva tasca de suport a les persones refugiades que arribaven a l'illa grega de Lesbos. Mesos abans, en una entrevista al diari *Haaretz*, li havien preguntat si de totes les persones que havia conegut a Lesbos, en recordava alguna en particular. I en recordava una que, en realitat, explicava la seva història, la de la seva família, la del seu poble.

La va conèixer una matinada en què dues embarcacions havien arribat amb moltes dificultats a la costa de l'illa. Entre la gent hi havia una velleta de 89 anys. Quan la situació va estar més o menys organitzada, la dona va preguntar-li a Daod si havia de dir al registre que era siriana. El metge li va contestar que per descomptat que sí. Però aleshores ella el va sorprendre: "El problema és que no sóc realment siriana; el meu passaport no és siria." Daod li va advertir que si mentia, l'enviarien de tornada al seu país d'origen. En resposta, la dona va etzibar-li: "Perfecte, aleshores mentiré, i així podran retornar-me a la meua ciutat, a Safad".

Safat s'anomena actualment Tzfat, i forma part d'Israel. La majoria de la seva població àrab va haver de marxar el 1948, l'any en què es va fundar Israel. Aquell any, la dona que va conèixer Daod havia fugit al Líban, a Sabra i Shatila. D'allà va anar al camp de persones refugiades de Yarmuk, prop de Damasc. Després l'havien traslladat a Daraa, al sud-oest de Síria, i finalment havia passat a un camp proper a Istanbul. "Ja n'hi ha prou, és l'última vegada que sóc refugiada", li va dir a Daod l'any 2016.

Enguany s'ha complert el 70è aniversari de la creació d'Israel i del que la població palestina coneix com la Nakba. Literalment, la catàstrofe. L'expulsió i fugida de les seves llars d'aproximadament 750.000 palestins i palestines. Els Estats Units ho han celebrat fent efectiu el trasllat de l'ambaixada nord-americana de Tel Aviv a Jerusalem, una decisió que ha estat seguida per altres països i que tensa encara més les cordes del llarg enfrontament.

El poble palestí, en una clara posició de desavantatge a l'hora de plantejar un canvi de rumb en la direcció que pren el conflicte, malda per no caure en l'oblit internacional. Com recordava a l'abril l'investigador del CIDOB Eduard Soler, ha de competir amb noves tragèdies que colpegen la regió (Síria, Iemen, Líbia), i ha de carregar la frustració que generen tantes dècades de fracassos en la construcció de pau. A més, paga el preu de ser la part feble en un context de geopolítica convulsa.

Viure en territoris ocupats

L'any 1967, un fort exèrcit israelià va multiplicar el territori controlat pel país amb la sòlida victòria de la Guerra dels Sis Dies. Com explica l'analista polític Julio de la Guardia, Israel va conquerir aleshores la península del Sinaí (retornada a Egipte amb els acords de Camp David de 1978), els Alts del Golan (que encara no han estat retornats a Síria), la Franja de Gaza (se'n va retirar unilateralment al 2005 però continua mantenint-la bloquejada), Cisjordània (se n'ha retirat parcialment però continua controlant el 60% del territori) i Jerusalem Est (annexionat per llei el 1980).

Després de la Nakba de 1948, la Naksa de 1967 –el resultat de la Guerra dels Sis Dies– va provocar una segona gran onada de persones refugiades. I ara, més de sis dècades després, la Guerra dels Sis Dies continua fixant els paràmetres que marquen la vida de les persones palestines a la Franja de Gaza, Cisjordània i Jerusalem Est.

Com apunten des d'Amnistia Internacional (AI), la política israeliana de construir i expandir assentaments il·legals ha estat "una de les principals forces impulsores de les violacions generalitzades de drets humans resultants de l'ocupació". Els assentaments vulneren el dret internacional humanitari i constitueixen un crim de guerra. Israel ha demolit desenes de milers de propietats palestines, i ha forçat el desplaçament de grups de persones per construir habitatges i infraestructures per a la població colona. A més, ha pres el control de recursos naturals com aigua o terres de cultiu perquè els utilitzin habitants dels assentaments.

Sota pretextos de seguretat, Cisjordània ha estat fragmentada per centenars de punts de bloqueig militar israelià (controls, talls de carreteres, vies per a ús exclusiu de la població colona), per un mur de 700 kilòmetres i per un règim general de permisos que obstaculitza les tasques més quotidianes. Des d'AI denunciem que, a més, una legislació "intrínsecament discriminatòria i injusta" impedeix que moltes persones puguin contreure matrimoni, així com desplaçar-se dins dels territoris ocupats o cap a Israel per visitar éssers estimats o viure amb ells.

La vida sota l'ocupació, la vida que viu la Manal Tamimi, està completament controlada per Israel. Però tot el poder d'un Estat no pot esclafar les ments i les esperances d'una població que es vol lliure i digna. Tamimi és conscient del context advers en el qual lluita: "Honestament, veig un futur fosc, no només a Palestina sinó a tota la regió", reconeix. Però insisteix que l'esperança és l'arma més forta de la qual disposa. "No ens podem permetre perdre-la", afirma.

Entrevista

Com va canviar la teua vida després de 2009?

Totes les nostres vides van canviar. Per descomptat, viure sota l'ocupació vol dir que has de ser castigada per la teua nacionalitat palestina, tant si resisteixes com si no. Però quan vam decidir resistir, encara va ser pitjor.

Les armes tòxiques que utilitzen contra nosaltres han tingut un impacte molt negatiu en la nostra salut: hem començat a tenir problemes renals, dolors musculars, forts mals de cap, malalties a la pell... El pitjor és que els nostres infants han esdevingut part del càstig: 47 menors de 18 anys han estat arrestats; d'aquests, 11 tenen menys de 15 anys. El més jove és el Suhaib, que té 13 anys i és a la presó des de fa tres mesos*.

Una d'aquestes menors és la teua neboda, l'Ahed Tamimi. El seu cas és conegut internacionalment; quin impacte ha tingut aquest fet en la seva situació?

Ha tingut impactes positius i negatius. D'una banda, el seu cas ha fet visibles les presoneres palestines, especialment les menors. S'ha incrementat l'interès per conèixer la situació de les persones palestines tancades en presons israelianes. De l'altra, el cas de l'Ahed s'ha presentat com l'acció de tot un Estat contra una nena. Per això, ara necessiten criminalitzar-la i justificar que mereix un càstig.

Quin impacte té en les famílies i les comunitats la detenció de centenars d'infants palestins cada any?

És el pitjor malson que pot travessar qualsevol pare o mare: veure com castiguen o empresonen les seves criatures. Sobretot perquè Israel mai no respecta el dret internacional i humanitari. Personalment, estic preparada perquè em castiguen pel meu activisme, però quan van detenir els meus dos fills al gener va ser la pitjor experiència que he viscut. He estat a la presó quatre vegades i m'han ferit molts cops, però això no s'apropa ni al 2% del que vaig viure quan van detenir l'Osama i el Muhamad. Em va fer qüestionar si el que faig val la pena, però vaig adonar-me que sense resistència no podem construir un futur millor per als nostres fills i filles. Aquesta experiència els enfortirà per poder fer front a totes les dificultats de la seva vida.

Després de tants anys de lluita, el teu compromís es manté ferm.

Resisteixo perquè em nego a morir en silenci i a morir abans de la meua mort. L'ocupació intenta matar-nos mentre som vius, matar els nostres esperits. He après que el món no ens sentirà si callem, i que ningú lluitarà pels meus drets i em retornarà el que tenia si jo no lluito i resisteixo.

Què poden fer les persones i els municipis per donar suport al poble palestí?

Cada persona s'hauria de fer aquesta pregunta: què puc fer per aturar el genocidi contra Palestina? Com puc canviar la política del meu país? Per nosaltres, és molt important que la mirada cap a la població palestina es transformi, que no ens vegin com a terroristes sinó com a persones que llitem per la llibertat. Per això, utilitzem les xarxes socials, sobretot per dirigir-nos al jovent, i convidem grups, estudiants, sindicats i representants parlamentaris de tot el món. Aquesta gent té el poder de votar, i poc a poc poden canviar les polítiques dels seus països. El boicot, les desinversions i les sancions (BDS) són una eina molt important, i n'hem vist l'impacte en l'economia israeliana. També les conferències i les protestes, encara que només siguin d'una persona davant les ambaixades d'Israel o els Estats Units, són maneres de mostrar que la comunitat internacional s'està despertant i no quedarà callada davant dels seus crims.

* Aquesta entrevista va realitzar-se a finals de maig de 2018.

+ informació:

www.twitter.com/screamingtamimi
www.facebook.com/Tamimipresspage

Tun Khin

(Myanmar)

“Les atrocitats contra la població Rohingya s’han anat produint des de fa molts anys; aquesta ha estat la darrera fase del genocidi.”

Fotografia recuperada de: Free Rohingya Coalition

Tun Khin és una figura destacada en la denúncia de les greus vulneracions de drets humans que pateix la comunitat rohingya de Myanmar. Ell mateix és rohingya i va créixer a l'Estat de Rakhine.

Tot i que el seu avi havia estat membre del Parlament birmanès, Tun Khin ha vist negat el seu dret a la ciutadania. Explica que a principis dels 90 va deixar el seu país per poder educar-se: “Les autoritats de Myanmar no em permetien anar a la universitat simplement perquè era rohingya”, relata l'activista.

L'any 2004 va poder sortir del país i traslladar-se al Regne Unit, on va sol·licitar asil (actualment és un ciutadà britànic). A Londres, Tun Khin no va oblidar-se de la seva comunitat: “Vaig sentir que podia utilitzar la meua posició com a un dels afortunats rohingyes que havien aconseguit fugir del país per ajudar la meua gent a Myanmar.”

Al 2005 va néixer la Burmese Rohingya Organisation UK (BROUK), entitat que presidiria Tun Khin. En aquell moment, la comunitat rohingya era “invisible, oblidada”, en paraules de l'activista. BROUK va sorgir amb l'objectiu de sensibilitzar els països occidentals sobre la situació que vivia la població rohingya a Myanmar.

En l'actualitat, Tun Khin apareix sovint als mitjans de comunicació i ha intervingut en nombrosos fòrums per alçar la veu en favor de la comunitat rohingya. Entre altres, s'ha dirigit al Consell de Drets Humans de Nacions Unides, el Congrés i el Departament d'Estat dels Estats Units, l'Eurocambra, la Comissió Europea, el Parlament britànic i el Parlament suec.

Discriminació sistemàtica i institucionalitzada

El secretari general d'Amnistia Internacional (AI), Shalil Shetty, obre el darrer informe anual de l'organització assenyalant que durant el 2017 “milions de persones d'arreu del món van provar els fruits amargs de l'auge de la política de demonització”. Lodi com a estratègia, la discriminació com a norma, es van fer visibles a tot el planeta. Ara bé, com apunta Shetty, les seves conseqüències més extremes van quedar de manifest en l'atroç campanya militar de neteja ètnica empresa contra el poble rohingya a Myanmar.

La darrera crisi va esclatar l'estiu de l'any passat, però s'havia estat coent des de feia dècades. Com explica Eleanor Albert, del Council on Foreign Relations, des de la independència de Myanmar l'any 1948 els successius governs s'han negat a reconèixer la població

rohingya com un dels més de cent grups ètnics del país. En canvi, s'ha reforçat la idea que les i els rohingyes són immigrants arribats de manera il·legal des de Bangladesh, un discurs que oculta la presència de rohingyes a la regió des del segle XV.

La comunitat rohingya és musulmana en la seva majoria, a diferència de gran part de la població del país, que és budista. Fins l'agost del 2017, la majoria del milió de rohingyes de Myanmar residia a l'Estat de Rakhine, on representava gairebé una tercera part de la població. Vivia en un sistema de discriminació institucionalitzada que AI ha qualificat d'apartheid. En l'informe *Caged without a roof* (en una gàbia sense sostre), publicat l'any passat per l'organització, es fa un repàs a la “crisi de drets humans que ha estat, i continua sent, el teló de fons de la crisi actual”. L'estudi denuncia vulneracions de drets en els àmbits polític, econòmic, social i cultural.

Per exemple, la majoria de la població rohingya de Myanmar no té reconeguda la ciutadania, com a resultat d'una llei discriminatòria aprovada l'any 1982. Això té efectes negatius en molts altres àmbits,

Mapa recuperat de l'informe d'AI *Caged without a roof*.

com la llibertat de moviment o l'accés a la salut, l'educació i la feina. A Rakhine, qualsevol rohingya necessita un permís oficial per anar d'un poble a un altre, o per sortir de l'Estat i desplaçar-se a altres punts del país. Les restriccions a la llibertat de moviment no només ataquen els drets fonamentals de les comunitats rohingyes i altres grups musulmans; també condemnen aquestes comunitats a la pobresa. D'una banda, incrementen les ja elevades dificultats de trobar una feina. De l'altra, bloquegen l'accés a llocs necessaris per a la subsistència, com granges, zones de pesca o mercats.

En molts casos, els nens i nenes musulmanes de Rakhine no poden accedir a l'educació pública, ja sigui perquè no se'ls permet anar a una escola amb infants d'ètnia rakhine o perquè el professorat oficial es nega a treballar en escoles de pobles musulmans. Quan creixen, tampoc poden anar a la universitat: des del 2012 se'ls nega l'ingrés a la universitat de Sittwe, i la necessitat de permisos oficials per sortir de Rakhine impossibilita la pràctica l'accés a altres universitats del país.

Una neteja de manual

Les diverses discriminacions a les quals s'ha fet referència són només exemples del règim exclouent que Myanmar ha anat construint al llarg de dècades. Són fruit de polítiques i discursos que de cap manera poden deslligar-se dels episodis de brutal violència que periòdicament han fet fugir la població rohingya de casa seva.

El més recent va esclatar l'agost del 2017. L'Exèrcit de Salvació Rohingya d'Arakan, un grup insurgent que ha emergit en els darrers anys a l'Estat de Rakhine, va dur a terme una sèrie d'atacs coordinats contra 30 punts de la policia i l'exèrcit. En resposta, l'exèrcit de Myanmar va impulsar una agressiva campanya de repressió. Segons les estimacions més conservadores de Metges Sense Fronteres, només entre el 25 d'agost i el 24 de setembre de 2017 van ser assassinades 6.700 persones de les comunitats rohingyes de Rakhine, de les quals 730 eren infants menors de cinc anys. Entre finals d'agost i el desembre del 2017, més de 350 pobles van ser parcialment o totalment destruïts, segons Human Rights Watch. En el marc de la campanya, la violència sexual ha estat exercida de manera brutal contra dones i nenes rohingyes.

Les atrocitats comeses des de l'agost de l'any passat han provocat l'exòde de centenars de milers de rohingyes de Myanmar. La majoria ha fugit cap al veí Bangladesh. Segons el Grup de

Coordinació Intersectorial (ISCG), que supervisa la situació als camps de persones refugiades de Cox's Bazar, aquest districte de Bangladesh acollia al maig més de 900.000 rohingyes de Myanmar.

Diverses veus expertes han qualificat l'atac de les forces armades birmanes contra la població rohingya com una neteja ètnica de manual. Al març, després d'una visita a Bangladesh, el secretari general adjunt de l'ONU per als drets humans, Andrew Gilmour, va alertar que la neteja continuava en marxa. Això sí, amb diferències: "La naturalesa de la violència ha canviat del frenètic bany de sang i violacions massives de l'any passat a una campanya de terror i inanició forçada dissenyada perquè els rohingyes que queden abandonin les seves llars i se'n vagin a Bangladesh", va advertir Gilmour.

Fotografia: Human Rights Watch.

Fotografia: Tasnim News Agency.

Entrevista

Durant la teva infància a Myanmar, eres conscient de la discriminació patida per la població rohingya?

Quan era un nen vaig veure la persecució dels rohingyes amb els meus propis ulls; en vaig prendre consciència quan tenia 8 anys. El meu oncle va ser assassinat per les autoritats de Myanmar perquè tenia una bona educació i influència sobre la població rohingya, i el meu pare va haver de fugir a Bangladesh perquè va ser acusat falsament per les autoritats. Vaig veure com amics dels meus germans es casaven en secret sense permís governamental –l'autorització per al matrimoni triga entre dos i tres anys o requereix un suborn– i eren sentenciats a penes de presó. Recordo, també, que no vaig poder anar a casa d'un oncle que havia mort en un altre poble perquè les autoritats no em van donar permís.

Creus que la darrera crisi humanitària ha tingut més impacte en els països occidentals amb relació a les anteriors?

En certa manera, és positiu que hagi obert els ulls al món sobre el genocidi que Myanmar duu a terme contra la població rohingya. Moltes persones que mai no havien sentit a parlar dels rohingyes ara coneixen millor els greus problemes amb què ens trobem. Però Myanmar ha intentat aniquilar-nos com a poble durant molts anys; en els darrers temps, els esforços simplement s'han intensificat. Ara bé, tot i que la comunitat internacional n'és ara més conscient, això no s'ha traduït en accions.

Com expliques la posició d'Aung San Suu Kyi?

És trist que bona part de la comunitat internacional encara cregui que Aung San Suu Kyi és l'última esperança per als rohingyes. És absolutament clar que el silenci d'Aung San Suu Kyi sobre la qüestió rohingya no té res a veure amb un càlcul polític o amb el fet que es trobi en una posició difícil. Simplement no té cap voluntat política d'ajudar els rohingyes. Ha negat que s'estiguin produint violacions de drets humans, i fins i tot ha qüestionat per què la població rohingya fugiu. Per a qualsevol que hagi seguit la seva carrera, això no hauria de ser una sorpresa. S'ha negat a parlar sobre els rohingyes durant molts anys, fins i tot durant la violència de 2012.

Has visitat els camps de persones refugiades rohingyes a Bangladesh.

La darrera visita la vaig fer al març*. Tot i els esforços heroics tant de grups d'ajuda com del govern de Bangladesh, no hi ha dubte

que parlem d'una crisi humanitària. Alguns rohingyes viuen en el que ja s'ha convertit en un dels camps de persones refugiades més grans i superpoblats del món. Hi ha una gran necessitat d'ajuda, entre altres coses de menjar, aigua i sanejament. També calen allotjaments duradors que puguin resistir els monsons, que ja s'han endut vides als camps. A més, els refugiats també necessiten accedir a l'educació i el mercat de treball. Estem agraïts de la generositat de Bangladesh des de l'inici de la crisi, però també ens preocupen els darrers informes que apunten que el govern està restringint la terra disponible als camps i la construcció d'estructures més permanents, així com l'accés dels refugiats a l'educació.

Els camps de persones refugiades rohingyes reuneixen milers de persones amb traumes profunds.

Hi ha grups que ofereixen suport psicossocial als camps, però no és suficient. Això hauria de ser una prioritat per a la comunitat internacional. A més del trauma per haver estat testimonis d'atrocitats contra els drets humans a Myanmar, les persones refugiades també estan atrapades en una situació que se suma a la sensació de desesperança per al futur.

Família construint un refugi a Cox Bazar.
Fotografia: Unicef / Nybo.

Què esperes de la comunitat internacional?

Necessitem suport per assegurar que es fa justícia amb els crims comesos per les forces de seguretat de Myanmar. Les autoritats del país han mantingut les seves polítiques genocides contra els rohingyes durant dècades, però a ningú no se li han passat comptes. Això dona un xec en blanc als perpetradors perquè continuïn cometent crims. No es pot confiar que Myanmar investigará per si sol, l'esperança ara recau en el Tribunal Penal Internacional (TPI). Els membres del Consell de Seguretat de les Nacions Unides han de remetre la situació al TPI.

* Aquesta entrevista va realitzar-se durant el mes de juny de 2018.

+ informació:
www.brouk.org.uk

Defensores i defensors dels drets humans convidats que estan empresonats o en llibertat condicional als seus països d'origen a causa del seu activisme

Victoire Ingabire Umuhoza (Ruanda)

“No vull veure cap més ruandès assassinat pel seu origen ètnic, religiós, regional o polític. No vull veure cap més ruandès buscant asil a l'estranger, o vivint en campaments improvisats per tot Àfrica o sent caçat com un animal en els països veïns. Vull un poder judicial independent i una maquinària estatal que sigui fidel a una causa, una nació, i ja no a un individu o una organització política. Vull una Ruanda on hi hagi un Estat de dret i igualtat d'oportunitats econòmiques. Aquest és el meu somni.”

La Victoire Ingabire és una líder política ruandesa. Presideix les Forces Democràtiques Unides (FDU – Inkingi), una coalició que aglutina els partits de l'oposició ruandesa, formats tant per membres de la diàspora (a Europa, Estats Units i Canadà) com per residents a Ruanda. Les seves activitats polítiques s'han centrat en la promoció dels principis de l'Estat de dret, les llibertats democràtiques i l'apoderament de les dones a Ruanda.

Després de passar 16 anys a l'exili als Països Baixos, Ingabire va decidir retornar al seu país d'origen i presentar-se com a candidata per les FDU-Inkingi a les eleccions que s'havien de celebrar l'agost del 2010. Al gener d'aquell any va aterrar a l'aeroport de Kigali i va visitar el Memorial del Genocidi a Gisozi. Allà, va pronunciar un discurs en què va demanar el reconeixement del patiment de totes les víctimes del genocidi, sense distinció ètnica ni de nacionalitat. El contingut d'aquest discurs, contrari a la ideologia del partit que governa el país des de l'any 2000 (el Front Patriòtic Ruandès), va precipitar la seva detenció i empresonament en els mesos posteriors.

Al 2012 va ser declarada culpable de conspiració terrorista contra les autoritats del país i negació del genocidi, i va ser sentenciada a 8 anys de presó. L'any següent, després del procés d'apel·lació, el Tribunal Suprem va augmentar la condemna a 15 anys.

L'octubre del 2014 Ingabire va recórrer el seu cas davant el Tribunal Africà de Drets Humans i dels Pobles (TADHP), amb seu a Arusha. Malgrat els intents de Ruanda de dificultar el procés, la Cort va emetre sentència el 24 de novembre de 2017. En la seva decisió, el TADHP va concloure que no hi havia res en les declaracions realitzades per Ingabire que negués o minimitzés el genocidi comès contra la comunitat tutsi. El Tribunal va dictaminar per unanimitat que la líder ruandesa

havia vist vulnerats els seus drets a la llibertat d'opinió i d'expressió, així com el dret a la defensa. Com expliquen des de l'Associació Pro Drets Humans d'Espanya, la sentència va deixar clar que el discurs d'Ingabire, desencadenant del seu procés judicial, “no és de cap manera un crim als ulls de la Cort i tampoc no ho hauria de ser per al dret ruandès”.

El TADHP va fixar el mes de maig d'enguany com a data límit perquè el govern ruandès li fes arribar mesures de restabliment dels drets vulnerats a Ingabire. A finals de maig, però, l'advocada d'Ingabire va denunciar en una carta oberta dirigida al ministre de Justícia i fiscal general de Ruanda, Johnston Busingye, que l'Estat ruandès no mostrava cap intenció de complir la decisió de la Cort africana.

Petició

Paul Kagame, President of the Republic of Rwanda
Office of the President
53 KG 7 Ave, Kigali, Rwanda

Senyor President,

Voldria manifestar la meua preocupació per l'empresonament de Victoire Ingabire, presidenta del partit de l'oposició FDU-Inkingi, i la manca de resposta de les autoritats ruandeses davant la sentència del Tribunal Africà dels Drets Humans i dels Pobles referent al seu cas. Organismes internacionals com les Nacions Unides, Amnistia Internacional o Human Rights Watch han denunciat tant la falta de transparència durant el judici que la va portar a la presó com les motivacions polítiques que hi havia al darrere. També han alertat de la intimidació de què són objecte els grups d'oposició i la limitació de les seves activitats.

El dret a la llibertat d'opinió i expressió està reconegut a escala internacional per la Declaració Universal de Drets Humans, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics –al qual Ruanda va accedir al 1975– i la Carta Africana de Drets Humans i dels Pobles, de la qual forma part el seu país.

Per aquest motiu, demano l'alliberament immediat de Victoire Ingabire Umuhoza, així com la resta de presos polítics, ja que tota societat democràtica ha de respectar els partits de l'oposició i les veus dissidents. Igualment, sol·licito la revisió de la llei de 2008 que criminalitza la “ideologia genocida” en termes molt ambigus, que dilueixen els límits de la llibertat d'expressió.

Abdulhadi Al-Khawaja (Bahrain)

“L'edifici 10 de la presó de Jaw ha passat a ser conegut com l'edifici de la tortura, i he sentit personalment els crits de les víctimes. El tipus de tortura que he sentit en els darrers mesos és el pitjor des del 2011, i les violacions que han ocorregut en els darrers temps són indescriptibles.”

Carta oberta de l'Abdulhadi Al-Khawaja dirigida a l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans, des de la presó de Jaw, el 10 de maig de 2015.

L'Abdulhadi Al-Khawaja és un destacat defensor dels drets humans de Bahrain. És co-fundador del Centre de Drets Humans de Bahrain (BCHR) i excoordinador regional de Front Line Defenders, una organització que treballa per protegir els defensors i defensores de drets humans en situació de risc. També és fundador del Centre de Drets Humans del Golf (GCHR).

Després de passar gairebé dues dècades a l'exili, va tornar a Bahrain amb la seva família a principis de la dècada passada. L'arribada al poder de Hamad bin Issa Al Khalifa va obrir una petita finestra d'esperança per a una reforma política, judicial i econòmica, que incloïa una invitació a activistes i líders polítics perquè retornessin al país. El pas dels anys, però, va deixar clara la manca de voluntat política per avançar cap a una societat més democràtica.

La Primavera Àrab va arribar a Bahrain al febrer del 2011. Al-Khawaja, que havia desenvolupat un intens activisme en defensa dels drets humans, també va participar-hi. Va ser detingut el 9 d'abril d'aquell any, quan una quinzena d'homes emmascarats van colpejar-lo fins a deixar-lo inconscient, segons recull un informe de l'ONG Freedom Now. El 22 de juny va ser condemnat a cadena perpètua pel Tribunal de Seguretat Nacional, un tribunal militar; aquesta sentència va ser confirmada posteriorment per un altre tribunal militar.

Un observador d'Amnistia Internacional (AI), present en una de les sessions d'apel·lació, el 6 de setembre de 2012, va concloure que no es podia presentar davant del tribunal cap prova que acredités que Al-Khawaja havia comès un delictes o participat en actes violents. L'ONG considera que tant Al-Khawaja com dotze activistes més, condemnats en el mateix procés, no van tenir un judici just. Tots ells són, segons AI, presos de consciència.

Durant el seu empresonament, Al-Khawaja ha estat incomunicat i durament maltractat i torturat. Al desembre del 2017, el GCHR va explicar que tant Al-Khawaja com altres presoners de consciència havien protestat repetidament, al llarg de l'any que finalitzava, contra la degradació de les condicions a la presó. Les queixes no havien passat desapercebudes: al contrari, havien generat dures represàlies. El 16 d'octubre, per exemple, totes les pertinences dels presoners havien estat confiscades. A partir del 10 de novembre, les autoritats de la presó els havien negat l'accés a la televisió, la ràdio, llibres i qualsevol diari independent; també se'ls havia impedit disposar de bolígrafs o papers i se'ls havien cancel·lat les activitats diàries. S'havien restringit encara més les visites de la família, mentre es controlaven de prop les trucades telefòniques. Després que al novembre Al-Khawaja enviés una carta al Ministeri de l'Interior per denunciar la situació,

se li va negar la possibilitat de fer trucades telefòniques fins al passat 17 de desembre.

La Maryam Al-Khawaja, filla de l'Abdulhadi, va visitar les *Ciutats Defensores dels Drets Humans* en l'edició de 2015.

Petició

His Majesty the King of Bahrain
Shaikh Hamad bin Issa Al Khalifa
Office of His Majesty the King
P.O. Box 555
Rifa'a Palace, al-Manama, Bahrain

Sa Majestat,

Li escric per manifestar-li la meua preocupació per la situació del defensor de drets humans Abdulhadi Al-Khawaja, empresonat i condemnat a cadena perpètua l'any 2011 pel Tribunal de Seguretat Nacional de Bahrain, juntament amb 12 persones més.

Abdulhadi Al-Khawaja i els altres defensors de drets humans són presos de consciència, i per això li demano que els posi en llibertat immediatament i sense condicions, ja que estan empresonats únicament pel seu legítim i pacífic exercici dels drets a la llibertat d'expressió, d'associació i de reunió, drets reconeguts internacionalment.

Així mateix, li demano que ordeni una investigació imparcial sobre les denúncies de tortura i altres maltractaments d'Abdulhadi Al-Khawaja, que se'n facin públics els resultats i que es posin els responsables a disposició judicial.

Donat el delicat estat de salut d'Abdulhadi Al-Khawaja, li demano que se li garanteixi l'atenció mèdica necessària.

Omid Kokabee

(Iran)

"Els científics són responsables de la seva feina i el seu impacte en la societat i el futur de la humanitat, igual que una mare protegeix la seva criatura i se sent responsable a l'hora d'educar-la correctament. Els científics tenen la responsabilitat de rebutjar la cooperació amb qualsevol projecte que sigui nociu per a la societat."

Carta de l'Omid Kokabee per a l'acceptació del Premi a la llibertat i la responsabilitat científiques de 2014, atorgat per l'Associació Americana per l'Avanç de la Ciència.

L'Omid Kokabee va néixer al 1982 i forma part de la minoria turcmana i sunnita de l'Iran. Entre el 2007 i el 2010 va treballar a l'Institut de Ciències Fotòniques, un centre capdavanter en la investigació amb làsers situat al campus de Castelldefels de la Universitat Politècnica de Catalunya. Allà va començar el seu doctorat, que pensava acabar a la Universitat de Texas, a Austin, on va traslladar-se a finals del 2010. No obstant això, el 30 de gener del 2011 va ser detingut a l'aeroport de Teheran, en el marc d'un viatge al seu país per visitar la família.

Al maig del 2012 va ser condemnat a deu anys de presó, amb acusacions d'espionatge, "enriquiment il·legal" i "col·laboració amb un govern hostil" (el dels Estats Units). La sentència arribava després de 15 mesos de reclusió a la presó d'Evin. El judici va ser retransmès a través de la televisió oficial iraniana, cosa que constitueix una violació del seu dret a la presumpció d'innocència. A més, se li va negar el dret de comptar amb

un advocat fins al judici, i no es van presentar proves contra ell, més enllà de les seves relacions públiques i perfectament conegudes amb institucions acadèmiques nord-americanes.

Segons va explicar ell mateix en una carta oberta l'any 2013, Kokabee havia estat convidat diverses vegades a treballar en projectes militars i d'intel·ligència des de l'any 2005. Entre les ofertes, hi havia una feina a la Universitat Malek Aixtar (un centre creat pel règim als anys 80 i que duu a terme investigació militar), una beca doctoral de l'Organització de l'Energia Atòmica de l'Iran (AEOI) i la invitació a presentar propostes a l'Organització de les Indústries de Defensa (DOI).

A l'octubre del 2014 el Tribunal Suprem iranià va anul·lar la sentència condemnatòria contra Kokabee i va remetre la causa al Tribunal d'Apel·lació de Teheran perquè se celebrés un nou judici. Malauradament, al gener del 2015 el Tribunal d'Apel·lació va rebutjar els arguments del Suprem i va tornar a condemnar el científic a deu anys de presó.

Mentre estava empresonat, Kokabee va continuar estudiant i fent recerca. Va arribar a ser convidat a conferències científiques celebrades a Iran, tot i que mai no va aconseguir permís per assistir-hi. També a la presó va desenvolupar diversos problemes de salut, entre els quals un càncer renal, que només es va detectar quan ja es trobava en un estat avançat.

El 22 d'abril de 2016 va ser sotmès a una operació per extirpar-li un ronyó. Després de la intervenció, se li va atorgar un permís mèdic perquè pogués recuperar-se. Posteriorment, a finals d'agost, el president de la Magistratura va aprovar una decisió de la Sala 36 del Tribunal d'Apel·lació de Teheran que concedia la llibertat condicional a Kokabee. L'activista s'ha beneficiat així d'una disposició del Codi Penal Islàmic que deixa en mans dels jutges la decisió de concedir la llibertat condicional a presos condemnats a un màxim de deu anys que hagin complert més d'una tercera part de la pena.

El cas de l'Omid Kokabee ha aixecat una onada de protesta i solidaritat internacional. La Societat Física Americana (APS) li ha concedit el Premi Sakharov 2014 "pel valor mostrat en rebutjar l'ús dels seus coneixements de física per treballar en projectes que considerava perniciosos per a la humanitat, enfrontant-se a pressions físiques i psicològiques extremes".

També ha rebut el Premi a la llibertat i la responsabilitat científiques de 2014, atorgat per l'Associació Americana per l'Avenç de la Ciència. Amnistia Internacional, que l'ha considerat un pres de consciència, va aconseguir reunir milers de signatures per reclamar el seu alliberament, entre les quals les de 31 guardonats amb el Premi Nobel de Física. A Catalunya, el Consell de Govern de la UPC va aprovar al maig del 2016 una declaració institucional de solidaritat amb l'Omid Kokabee.

El passat mes de febrer, el Campus Baix Llobregat de la UPC va acollir una jornada sobre ciència, pau i drets humans que portava el nom de l'Omid Kokabee. Des de Teheran, el científic va enviar una carta perquè fos llegida en aquest esdeveniment.

Petició

Excmo. Sr. D. Mohammad Hassan Fadaifard
Embajador extraordinario y plenipotenciario de la República Islámica de Irán en España
Embajada de la República Islámica de Irán
Calle Jerez, 5
28016 Madrid

Senyor Ambaixador,

Li escric per mostrar la meva preocupació per la situació del físic iranià Omid Kokabee, que es troba en llibertat condicional després d'haver passat més de cinc anys a la presó. Kokabee va ser condemnat a deu anys de presó sobre la base de càrrecs que el mateix Tribunal Suprem del seu país ha rebutjat. L'ONG Amnistia Internacional l'ha considerat un pres de consciència, condemnat únicament per la seva negativa a treballar en projectes militars a l'Iran i la seva vinculació intel·lectual legítima amb institucions acadèmiques estrangeres.

Per això, li demano que:

Tot i que l'Omid Kokabee es troba actualment en llibertat condicional, sigui posat en llibertat immediatament i sense condicions, ja que és un pres de consciència, reclus únicament per l'exercici pacífic del seu dret a la llibertat d'expressió i associació.

Garanteixin que continua rebent l'atenció mèdica que necessita fora de la presó.

Ilham Tohti

(minoria uigur, Xina)

"Sempre he seguit un camí digne i pacífic.
M'he servit únicament de la ploma i el paper."

Fotografia: Amnistia Internacional.

L'Ilham Tohti és un intel·lectual i activista uigur que ha dedicat les darreres dues dècades a intentar construir ponts entre la seva comunitat i la població d'ètnia han, cada cop més present a la regió xinesa de Xinjiang. Va néixer el 1969 a Artux, una ciutat propera a la frontera amb el Kirguizistan, i amb només 16 anys va creuar el país per continuar els estudis a Beijing. Amb el temps, va esdevenir professor d'Economia a la Universitat de Minzu, situada a la capital del país.

A mitjans dels anys 90 va començar a escriure sobre el conflicte que es viu a Xinjiang, la seva terra d'origen, i les vulneracions sistemàtiques de drets de què és objecte la seva comunitat, el poble uigur. Els i les uigurs conformen una ètnia turca, de religió musulmana sunnita, amb una llengua i una cultura pròpies. La relació entre uigurs i autoritats xineses s'ha caracteritzat, des de fa més de mig segle, pels abusos de poder i la repressió de qualsevol dissidència.

El moment en què l'Ilham Tohti va començar a parlar d'aquest conflicte va coincidir amb una reactivació de les reivindicacions uigurs de caràcter separatista. En el context de la caiguda de la Unió Soviètica i l'accés de les repúbliques de l'Àsia Central a la independència, les tensions van intensificar-se. Des d'aleshores, s'han anat repetint periòdicament cicles d'incidents violents.

Entre 1999 i 2003, les autoritats xineses van prohibir a l'Ilham Tohti la possibilitat de donar classe; també van fer impossible que publicés en espais que fins aleshores li havien estat habituals. Aleshores, l'activista va apostar per Internet. Al 2006 va engegar Uyghurbiz.net, un web que tenia com a objectiu promoure el diàleg sobre la qüestió uigur entre la comunitat xinesa han i la uigur.

Al 2009, en el marc de l'esclat de violència que va viure Xinjiang, Ilham Tohti va publicar al seu web noms de persones d'ètnia uigur detingudes, assassinades o desaparegudes. Això li va comportar diverses setmanes de detenció.

En els anys següents passaria diversos períodes sota arrest domiciliari. Al 2013, les autoritats de Beijing van impedir-li sortir del país per viatjar als Estats Units.

La seva detenció va arribar el 15 de gener de 2014. La policia va endur-se'l de casa i, segons Amnistia Internacional, no va donar cap informació a la família durant els cinc mesos següents. Se sap que durant deu dies no li van subministrar cap aliment, i que va estar vint dies seguits amb els peus encadenats. El 23 de setembre va ser condemnat a cadena perpètua per "separatisme", una demanda amb la qual l'Ilham Tohti mai no s'havia identificat.

El seu cas ha aixecat una onada de suport internacional, tant d'institucions com des de l'acadèmia i organitzacions de la societat civil. Al 2016, Ilham Tohti va rebre el premi Martin Ennals, un guardó atorgat per deu ONG internacionals (entre les quals hi ha Amnistia Internacional, Human Rights Watch o Front Line Defenders) que reconeix la tasca de defensors i defensores dels drets humans. Durant el 2017 també ha estat guardonat el Premi Weimar de drets humans.

Ciutats Defensores dels Drets Humans va fer-se ressò de la situació que viu el poble uigur en l'edició de 2016, gràcies

a la participació de l'activista Rebiya Kadeer, també uigur i actualment a l'exili als Estats Units.

Petició

President
Xi Jinping Guojia Zhuxi
The State Council General Office
2 Fuyoujie
Xichengqu, Beijingshi 100017
República Popular de la Xina

Excel·lència,

Li escric per manifestar-li la meva preocupació per la situació del defensor de drets humans Ilham Tohti, empresonat i condemnat a cadena perpètua l'any 2014 per un suposat delictes de "separatisme" a Xinjiang, una causa amb la qual Ilham Tohti mai no s'ha identificat. En els cinc mesos posteriors a la seva detenció inicial no es va donar cap informació a la seva família, i se sap que durant dies no se li va subministrar cap aliment. Aquestes circumstàncies es poden considerar tortura i tracte inhumà d'acord amb el dret internacional general.

Així mateix, el dret a la llibertat d'opinió i expressió està reconegut a escala internacional per la Declaració Universal de Drets Humans i el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, del qual és signatari la República Popular de la Xina.

Ilham Tohti és un pres de consciència, i per això li demano que el posi en llibertat immediatament i sense condicions, ja que està empresonat únicament per haver promogut el diàleg entre la comunitat uigur i la comunitat han a la regió xinesa de Xinjiang.

Així mateix, li demano que ordeni una investigació imparcial sobre els maltractaments soferts per Ilham Tohti, que se'n facin públics els resultats i que es posin els responsables a disposició judicial.

Què estan fent els defensors i defensores dels drets humans que ha participat prèviament en el projecte?

2018 (edició de primavera)

Silvia Berrocal

Víctima de les FARC al 1994, ha participat activament en el procés de pau que ha viscut Colòmbia en els darrers anys. És tècnica de treball social i comunitari, i acumula una àmplia experiència en la defensa dels drets dels col·lectius més vulnerabilitzats. La seva tasca s'articula a través de la Fundació Forjando Futuros i la Corporación de víctimas sobrevivientes del conflicto en Urabá – Visionando la Paz (COMUPAZ). Entre novembre de 2017 i abril de 2018 va ser acollida a Catalunya en el marc del *Programa català de protecció de defensors i defensores dels drets humans*.

Edilberto Daza

Líder camperol dels departaments del Meta i Guaviare, fa més de tres dècades que treballa en la defensa dels drets humans a les zones rurals de Colòmbia. Desenvolupa la seva tasca a través de l'associació camperola Agrogüéjar-Cafre i la Fundación por la Defensa de los Derechos Humanos y el Derecho Internacional Humanitario en el Oriente y Centro de Colombia (Fundación DHOC). Com la Silvia Berrocal, va ser acollit a Catalunya en el marc del *Programa català de protecció de defensors i defensores dels drets humans* entre els passats mesos de novembre i abril.

Patricio Vindel

Activista hondureny per a la defensa dels drets del col·lectiu LGTB+. Com a director executiu de l'Organización Pro-Unión Ceibeña (OPROUCE), va rebre greus amenaces que el van obligar a abandonar el seu país. L'any 2013 es va traslladar a Barcelona i poc després, al 2014, va ser reconegut com a refugiat. Ara treballa en atenció al públic a l'aeroport. Lamenta haver hagut de deixar l'activisme en un segon pla, però això no implica una renúncia del seu compromís amb els drets del col·lectiu LGTB+. "Sempre que tinc l'oportunitat, m'agrada continuar involucrant-me i deixar el meu gra de sorra en aquesta tasca", va afirmar a principis d'any.

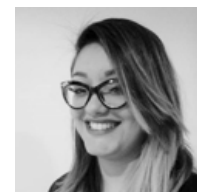
Dimir Viana

És actor, director i autor teatral, músic, educador i activista. Actualment està establert a Belo Horizonte, la tercera ciutat més gran del Brasil. La seva trajectòria enllaça clarament les arts performatives i el compromís social. "Sempre he cregut en el poder transformador i mobilitzador de les arts", explicava a principis d'any. Destaca especialment la seva experiència amb el Teatre de l'Oprimid i el seu compromís amb la recollida selectiva de materials reciclables.

2017

Aisha Altubuly

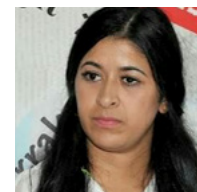
Continua treballant en la defensa dels drets humans a Líbia a través de diferents projectes de l'organització Together We Build It. Participa en la iniciativa *Super Nsaween*, que promou l'eradicació de la violència contra les dones. La primera fase del projecte, ja finalitzada, s'ha articulada al voltant d'una campanya de sensibilització en línia, amb tres superdones com a protagonistes. Altubuly també està treballant en àrees com la seguretat humana o la millora del currículum educatiu, per tal que aquest últim inclogui i promogui els drets humans.

Diana Avella

Les lletres d'aquesta rapera colombiana continuen denunciant injustícies i violències. El seu nou tema *Dignos*, llençat a la primavera, està dedicat a líders socials i persones defensores dels drets humans de Colòmbia. Una altra de les novetats del darrer any, *Caminos*, gravada amb el raper alemany Carlos Zamora, és una invitació a viure relacions amoroses lliures de violències. Avella ha passat en els últims temps per nombrosos escenaris i apareix amb freqüència als mitjans de comunicació.

Wafae Charaf

Tot i que és llicenciada en Dret, no ha aconseguit trobar feina des que va visitar l'any passat les *Ciutats Defensores dels Drets Humans*. Al Marroc, els atacs contra la llibertat d'associació són constants. Així ho denuncia un informe que l'Organització Mundial Contra la Tortura i la Federació Internacional de Drets Humans van fer públic a principis d'any. Amb motiu de la publicació de l'estudi, Khadija Ryadi, expresidenta de l'Associació Marroquina dels Drets Humans (AMDH) –de la qual Charaf forma part–, va

dir que "reflecteix una realitat coneguda des del 2014, que es caracteritza per una repressió sistemàtica contra diverses ONG; entre elles, l'AMDH".

Aisha Dabo

La primavera passada es trobava immersa en la preparació de la segona cimera d'Africivistes, prevista per al 22 i 23 de juny a Ouagadougou. En aquesta edició, el debat es va articular al voltant del títol "Democràcia digital a l'Àfrica: quin mecanisme de col·laboració entre governs i actors de la societat civil?". Dabo manté una intensa presència a les xarxes socials, i intervé també en conferències i mitjans de comunicació. En declaracions al diari *El País*, l'activista va reclamar a principis d'aquest any al govern de Gàmbia una aposta més clara per les llibertats i la defensa dels drets humans.

Aliya Harir

Un mes després de la seva visita a les *Ciutats Defensores dels Drets Humans* va ser expulsada dels estudis universitaris que cursava sobre pau i conflictes a Islamabad. Harir es mostra convençuda que l'expulsió està relacionada amb les opinions que va expressar durant la seva estada a Catalunya. La tensió a la frontera entre l'Índia i Pakistan continua sent molt elevada. Tot i que a finals de maig es va acordar una treva, a mitjans de juny ja s'havien reactivat les hostilitats.

Hatice Kamer

Continua exercint de periodista al Kurdistan turc, com a corresponsal de la BBC i Voice of America. La primavera passada havia començat a treballar en un llibre, si bé encara no s'havia posat a escriure. Al llarg del darrer any, la situació per als i les periodistes que treballen a Turquia ha continuat sent molt complicada. Al març, el Tribunal Europeu de Drets Humans va condemnar Ankara per primera vegada

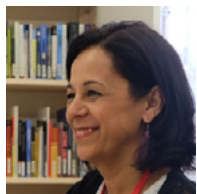
per l'empresonament de periodistes després de l'intent de cop d'Estat de juliol de 2016.

Felipe Moreno

A través de la Xarxa Catalana i Balear de Suport a la Querrela Argentina, continua reclamant veritat, justícia i reparació per a les víctimes del franquisme i la transició. L'arribada del jutge Fernando Grande-Marlaska a la cartera d'Interior, el passat mes de juny, va obrir la porta a la retirada de la medalla al mèrit policial atorgada el 1977 a Antonio González Pacheco, conegut com a *Billy El Niño*. L'expolícia franquista ha estat acusat de nombrosos casos de tortura, entre els quals el de Felipe Moreno.

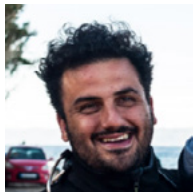
Valdênia Paulino

Continua defensant els drets humans a les perifèries del Brasil, especialment a São Paulo. Com a activista del Centre de Defensa pels Drets de la Infància i l'Adolescència (CEDECA) de Sapopemba i del Centre de Drets Humans de Sapopemba (CDHS), és una veu de referència en la denúncia de les injustícies i les desigualtats al Brasil. Al maig, un estudi elaborat per la sociòloga Samira Bueno va tornar a posar sobre la taula la major incidència d'assassinats a mans de la policia de São Paulo entre el col·lectiu de joves negres.

2016

Essam Daod

Continua al capdavant de l'ONG Humanity Crew, que ofereix suport psicològic a les persones refugiades en situació de crisi, principalment a Grècia. Al llarg del darrer any ha participat en diverses conferències i ha impartit tallers. Així, per exemple, al mes de juny va realitzar a Atenes un taller sobre infància i estrès traumàtic, en el marc del projecte UNINTEGRA. Al desembre havia advertit a través de Twitter que estem davant d'una "catàstrofe en salut mental".

Marcelline Nyiranduwamungu

Presideix la Xarxa Internacional de Dones per la Democràcia i la Pau (RifDP), entitat que treballa en el foment de la democràcia i la pau a Àfrica i concretament a la regió dels Grans Llacs. El passat mes de març, en el marc de l'entrega de la setena edició del Premi Victoire Ingabire per la Pau, a Brussel·les, Nyiranduwamungu va reiterar les seves crítiques contra l'autoritarisme del govern ruandès. L'activista va fer al·lusió a diferents persones que han patit la repressió de Kigali, amb una menció especial per al cas de Victoire Ingabire. "El nostre país necessita, més que mai, un jovent sense por", va afirmar.

Rebiya Kadeer

La seva lluita en el marc del Congrés Mundial Uigur (WUC) i la Fundació Internacional Uigur pels Drets Humans i la Democràcia (IUHRDF) continua plenament activa, tant als Estats Units –on es troba exiliada– com arreu del món. La primavera passada, per exemple, va visitar Austràlia per intentar posar les demandes del poble uigur al focus de l'agenda. No obstant això, un article al *The Sydney Morning*

Herald destacava la manca d'interès mostrat per part de les autoritats australianes. A finals de l'any passat, l'informe anual de la comissió executiva sobre Xina del Congrés dels Estats Units va advertir de l'increment de la repressió a Xinjiang.

Esperanza Huayama

Les víctimes d'esterilitzacions forçades del Perú continuen reclamant veritat, justícia i reparació. A finals de l'any passat, el moviment de dones en què participa Huayama va haver de veure amb resignació com l'expresident peruà, Alberto Fujimori, era indultat per l'actual mandatari, Pedro Pablo Kuczynski. Ara bé, a l'abril el fiscal superior de Perú Luis Landa va ordenar denunciar Fujimori davant del Poder Judicial i investigar-lo pel cas de les esterilitzacions forçades. A més, aquest mes de juny la Cort Interamericana de Drets Humans ha exigit a la justícia peruana que revisi l'indult a Fujimori.

Jeison Castaño (Jeihhco)

Al llarg del darrer any ha participat en diversos concerts amb el seu grup, C15. Manté el seu compromís amb la Comuna 13 de Medellín, on continua rapejant i treballant com a gestor cultural. Al juny va afirmar en una entrevista radiofònica que la seva comuna "és un territori que s'aixeca cada dia, tot i les dificultats, que continuen latents". Al març, TV3 va estrenar el documental *Ciutats a contrallum*. Es tracta d'un homenatge a Medellín, Sarajevo, Beirut i Kigali; en Jeihhco és una de les veus que hi intervenen.

Sandra Zambrano

Continua treballant en la defensa dels drets del col·lectiu LGTB+ i les persones amb VIH. Amb motiu de la participació de l'activista Patricio Vindel a l'edició de primavera de *Ciutats Defensores dels Drets Humans*, Zambrano va explicar

a principis d'any que la situació a Hondures és "ben difícil". "La situació de violència contra la població en general és molt dura", va lamentar. Un policia que li monitorava les mesures cautelars de la Comissió Interamericana de Drets Humans va ser assassinat al gener a mans d'un policia militar.

Zaina Erhaim

Des de Londres continua denunciant les greus vulneracions de drets humans que es produeixen en el marc del conflicte sirí. Treballa com a especialista en mitjans a l'Institute for War and Peace Reporting (IWPR), i en el darrer any ha realitzat nombroses intervencions públiques. Entre altres, va participar la primavera passada al Hay Festival. El seu film *I was here* va guanyar al maig el premi al millor documental del festival Top Shorts.

Victor Ochen

L'impulsor de l'African Youth Initiative Network (AYINET) treballa activament en la construcció de pau al seu país, com a director executiu de l'organització que ell mateix va fundar. És assessor de l'Agència de Nacions Unides per a les persones Refugiades, en qüestions de gènere, desplaçament forçat i protecció. És també ambaixador de la campanya per a la promoció dels Objectius de Desenvolupament Sostenible; concretament, la seva tasca se centra en l'objectiu 16 (pau i justícia). Ochen ha inspirat el darrer llibre solidari de l'Associació Esportiva Ramassà, de Les Franqueses del Vallès.

2015

Pare Pedro Pantoja

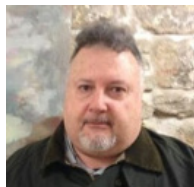
Continua oferint suport i acompanyament als qui intenten creuar la frontera entre Mèxic i els Estats Units de manera irregular. A finals de l'any passat es va celebrar el quinzè aniversari de la posada en marxa de la Casa del Migrante de Saltillo; després de quinze anys, la xifra de persones ateses arribava a 400.000. Crític amb la presidència de Donald Trump, la primavera passada va subratllar en declaracions a un diari mexicà que "no es pot blindar un país contra un altre i bloquejar la vida".

Helena Maleno

L'etiqueta #DefendiendoAMaleno va omplir les xarxes socials quan l'activista es va veure immersa en una investigació judicial al Marroc. Les seves trucades a Salvament Marítim per avisar de les pasteres que intenten arribar a la costa espanyola han servit per acusar-la d'un delictes de tràfic d'éssers humans. Al mes de juny, Maleno es trobava a l'espera que el jutjat d'instrucció marroquí decidís si arxivava el cas o l'acusava en ferm. El mateix mes va ser guardonada amb el Premi Valors a la defensa dels drets humans, atorgat pel Consell de l'Advocacia Catalana.

Andrés Krakenberger

Presideix l'Associació Pro Drets Humans Argituz i dirigeix cursos sobre drets humans a la Fundació Asmoz. Continua compromès amb la defensa de Pablo Ibar, i exerceix de portaveu de l'associació contra la pena de mort que porta el seu nom. El primer judici contra Pablo Ibar va celebrar-se l'any 1997 a Florida; era l'inici d'un periple

que encara continua obert. Després que a principis d'any la defensa de Pablo Ibar demanés un ajornament, la data fixada per al nou judici és el 22 d'agost.

Ruth Mumbi

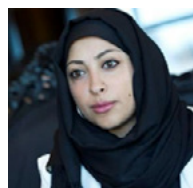
El seu compromís amb la defensa dels drets de les persones més vulnerables a Kènia es manté plenament vigent. Al capdavant de Bunge la Wamama, Mumbi apodera i mobilitza les comunitats amb menys recursos. A més, en el darrer any han continuat les seves dures crítiques contra la brutalitat policial i les execucions extrajudicials al país. Entre altres, ha alçat la veu per denunciar l'assassinat del defensor de drets humans Evans Njoroge, el febrer passat, a mans de la policia.

Yolanda Oquelí

El 2 de gener la Yolanda va decidir sortir de Guatemala i buscar un lloc segur per a ella i la seva família. Va venir a Catalunya, on espera que li reconeguin el dret a l'asil. Des de la distància, continua la seva lluita. Al febrer, amb motiu de la seva participació com a convidada a l'edició de primavera de les *Ciutats Defensores dels Drets Humans*, va afirmar: "He après que des d'aquesta banda també es pot fer molt per denunciar i aturar aquests projectes." Parlava de l'extracció de minerals i l'explotació abusiva dels recursos naturals, que sovint tenen com a rerefons les connexions transnacionals.

Maryam Al-Khawaja

És una de les veus que denuncien amb força les vulneracions de drets humans que es produeixen tant a Bahrain com en altres països del Golf. Viu a Dinamarca, on treballa com a assessora en incidència i estratègia per a la defensa dels drets humans. També imparteix formacions

i conferències. Forma part de les juntes directives del Fons d'Acció Urgent per als drets de les dones i del Servei Internacional per als Drets Humans (ISHR). En una intervenció a la Universitat de Georgetown, el febrer passat, va denunciar que el govern de Bahrein ha intensificat en els darrers set anys els atacs contra els moviments a favor de la democràcia i els drets humans.

2014

Issa Amro

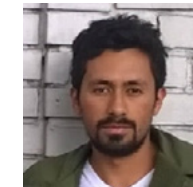
Viu un assetjament constant. Amnistia Internacional va denunciar a mitjans de març que només des del febrer ja havia estat arrestat sis vegades. Des del 2016 es troba immers en un procés judicial davant d'un tribunal militar israelià. S'enfronta a 18 càrrecs, que van des d'acusacions d'assalt fins a la participació en manifestacions pacífiques no autoritzades. Després de diversos aplaçaments, el seu judici es va fixar per al 30 de juliol de 2018, segons va informar Front Line Defenders. A la persecució d'Israel es va sumar, al setembre de 2017, una detenció d'una setmana per part de l'Autoritat Palestina.

Meir Margalit

El seu llibre *Jerusalem, la ciutat impossible* ha estat guardonat amb el IV Premi Catarata d'assaig. L'anàlisi, que porta per subtítol "Claus de la política israeliana d'ocupació", és fruit de dècades d'estudi i treball sobre les formes de dominació d'Israel sobre la població palestina a Jerusalem Est. L'activista, doctor en Història Israeliana Contemporània i professor de l'Ono Academic College, és una de les cares conegudes del Centre per l'Avenç d'Iniciatives de Pau (CAPI, per les seves sigles en anglès). Molt crític amb l'evolució del conflicte araboisraelià, lamentava a finals de l'any passat que la seva generació "ja no veurà la pau a Palestina".

Diego Quiroga

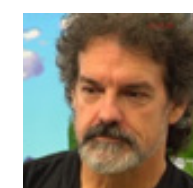
Continua treballant des de l'Acció Colectiva de Objetores/as de Conciència (ACOOO) en la protecció, divulgació i defensa del dret a l'objecció de consciència al servei militar a Colòmbia. Amb relació al darrer any, Quiroga destaca els canvis en la llei que regula el reclutament a Colòmbia; per primer cop, s'ha integrat l'objecció de consciència com a situació que eximeix el jovent de prestar el servei militar. Ara bé, amb la mateixa llei s'ha creat un comitè interdisciplinari (integrat en un 90% per membres de l'exèrcit) que ha de decidir si un jove és objector o no. Paral·lelament, l'ACOOO continua promovent la transformació creativa dels conflictes i la comunicació no violenta.

Chema Caballero

Coordina l'ONG DYES i escriu en publicacions com *Mundo Negro Digital* i el blog "África no es un país", vinculat al diari *El País*. És una veu de referència en la recuperació i rehabilitació de nens i nenes soldats, i intervé sovint en conferències i actes públics. Així, per exemple, va participar la primavera passada en el cicle *Els dilluns dels drets humans*, organitzat per Cristianisme i Justícia, i va protagonitzar al juny la 21a Nit de la Solidaritat de Mataró. A més, va ser un dels defensors i defensores convidades a la primera edició de primavera del projecte *Ciutats Defensores dels Drets Humans*, celebrada entre el 8 i el 14 d'abril.

Txema Urkijo

És actualment responsable de Memòria de l'Oficina de Drets Humans i Memòria de l'Ajuntament de Madrid. A través d'aquest càrrec, treballa per la recuperació de la memòria històrica i la defensa dels drets humans en l'àmbit municipal. Al maig, per exemple, va

moderar una taula rodona sobre educació, ciutadania i memòries, en el marc dels *Diàlegs iberoamericans* sobre ciutats, territoris i cultura per a la sostenibilitat. En el context de la dissolució d'ETA, ha estat una veu crítica i reflexiva.

Caddy Adzuba

Continua treballant a Radio Okapi i informant de les vulneracions de drets humans que es produeixen en el marc de l'extracció de minerals per a la fabricació de telèfons mòbils i altres dispositius electrònics. És un altaveu de denúncia de la violència que pateixen les dones a la República Democràtica del Congo. Al maig, la Universitat Autònoma de Barcelona la va nomenar Doctora Honoris Causa. El mateix mes va passar per Andalusia, on va protagonitzar el tancament dels actes del 25è aniversari de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat de Màlaga; un dels laboratoris de ràdio d'aquesta facultat va ser batejat amb el seu nom.

2013

Estela de Carlotto

En les darrers tems, la presidenta d'Abuelas de Plaza de Mayo s'ha mostrat molt crítica amb el govern de Mauricio Macri. Amb motiu del Dia per la Memòria, la Veritat i la Justícia, que se celebra el 24 de març, va denunciar "un retrocés enorme" i va qüestionar que no s'hagi realitzat un acte oficial en el 42è aniversari del cop d'Estat de 1976. Al maig, la Universidad Nacional de Tierra del Fuego li va atorgar el títol de Doctora Honoris Causa. Abuelas de Plaza de Mayo ha estat nominada aquest 2018 al Premi Nobel de la Pau.

Alma Mašić

Viu actualment a Catalunya, on treballa com a consultora per al Tercer Sector; és especialista en el desenvolupament d'ONG i en justícia transicional. La primavera passada va fer arribar a les *Ciutats Defensores dels Drets Humans* un text en què reflexionava sobre com l'havia impactat la seva participació en el projecte. Mašić explicava que conèixer altres activistes de tot el món i intercanviar-hi experiències havia estat inspirador. L'havia fet sentir menys sola en la seva lluita, i li havia donat esperança. Arran d'aquella experiència, la seva organització (Youth Initiative for Human Rights) va començar a cooperar amb entitats catalanes i també argentines.

Doris Rivera

Després de l'agressió que va patir al maig del 2017, la seva situació de seguretat continua sent delicada. Colòmbia viu un context convuls, en què els defensors i defensores de drets humans són objecte de nombroses agressions i atacs. Al març, l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, Zeid Ra'ad Al Hussein, va denunciar

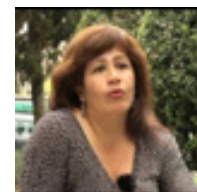
les alarmants xifres d'assassinats d'activistes a Colòmbia. L'Asociación Nacional de Zonas de Reserva Campesina (ANZORC) i la Fundación DHOC, que Rivera va representar a les *Ciutats Defensores dels Drets Humans* l'any 2013, mantenen la seva tasca de promoció i garantia dels drets humans.

Buscarita Roa

Continua la seva intensa tasca en defensa de la memòria a Argentina. Així, per exemple, al mes de març va assistir a un acte on alumnes de diferents escoles de la ciutat de General Roca van lliurar-li la cançó "Pañuelos de silencio", una composició que havien realitzat en homenatge a la lluita d'Abuelas de Plaza de Mayo. El mateix mes també va participar en un acte d'homenatge organitzat pel Sindicat d'Obrers Marítims Units en record de les persones que treballaven en el sector marítim i havien estat desaparegudes durant la dictadura de 1976 a 1983.

Claudia García Giraldo

Des del seu exili a Espanya continua alçant la veu per denunciar les vulneracions de drets humans que es produeixen a Colòmbia. García Giraldo forma part del Grupo de Seguimiento e Incidencia del Auto 092, que aborda els drets de les dones en situació de desplaçament. També participa en el Colectivo de Mujeres Exiliadas, Refugiadas y Migradas, des d'on treballa per visibilitzar els problemes vinculats a l'exili colombià. Al juny va participar en un taller impulsat a València per una delegada de la Jurisdicció Especial de Pau, un mecanisme de justícia creat arran de l'acord de pau entre l'executiu colombià i les FARC.

Idagja Lachgare

L'Associació Saharai de Víctimes de Violacions Greus dels Drets Humans (ASVDH), que Idagja Lachgare va representar a la primera edició de les *Ciutats Defensores dels Drets*

Humans, va reclamar a principis d'any a l'executiu francès que es comprometí amb la defensa dels drets humans al Sàhara Occidental. En una carta signada conjuntament amb altres entitats, l'ASVDH va denunciar que les demandes d'autodeterminació del poble saharauí "són reprimides sistemàticament amb violència". Al llarg del darrer any, el Secretari General de les Nacions Unides, Antonio Guterres, s'ha mostrat preocupat per l'increment de les tensions al Sàhara Occidental.

Marco Antonio Arana

Arana és, des de 2016, congressista del Frente Amplio por Justicia, Vida y Libertad. Es tracta d'una coalició de partits, entitats i moviments socials de tendència progressista i ecologista. La primavera passada, la Fundació Ecumènica per al Desenvolupament i la Pau (Fedepaz) va anunciar que la Primera Sala d'Apel·lacions de Cajamarca havia confirmat la resolució de primera instància favorable a l'arxiu del procés penal contra Arana i altres dirigents camperols, acusats d'un presumpte delictes d'usurpació agreujada al voltant del projecte miner Conga.

James Torh

Forma part, des del 2010, de la Junta de Comissaris de la Comissió Nacional Independent de Drets Humans (INHRC) de Libèria. Aquest organisme té com a funció promoure i protegir els drets humans al país. El càrrec a l'INHRC li va arribar després de molts anys d'experiència professional en el camp dels drets humans. Entre altres, ha estat director executiu de l'organització Fore-runner of Children Universal Rights (FOCUS), coordinador de programes del Centre Nacional de Drets Humans (NHRC) i investigador d'Amnistia Internacional.

f @ciutatsddhh

🐦 #ciutatsddhh

<http://ciutatsdretshumans.cat>

Organitzen:

CEA(R)
Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL
PER LA PAU

Participen:

Col·laboren:

